

Rozvoj porozumění textu dítětem předškolního věku

Monika Peluňková

Bakalářská práce
2019

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Monika Peluňková**
Osobní číslo: **H17837**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Učitelství pro mateřské školy**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Rozvoj porozumění textu dítětem předškolního věku**

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury z oblasti čtenářské gramotnosti dítěte předškolního věku.
Vymezení teoretických východisek zaměřených na procesy porozumění textu a možnosti práce s textem u dětí předškolního věku.
Příprava projektu zaměřeného na možnosti rozvoje porozumění textu u dětí předškolního věku.
Realizace a ověření projektu ve vybrané mateřské škole.
Evaluace projektu a zpracování doporučení pro praxi mateřských škol.

Rozsah bakalářské práce:
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

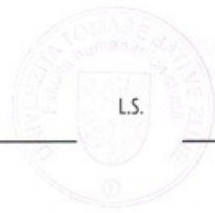
Seznam doporučené literatury:

Altmanová, J. et al. (2010). *Gramotnosti ve vzdělávání: příručka pro učitele*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický.
Fasnerová, M. (2018). *Prvopočáteční čtení a psaní*. Praha: Grada.
Gavora, P., & Zápotočná, O. (2003). *Gramotnost: vývin a možnosti jej didaktického usmerňovania*. Bratislava: Vydavateľstvo UK.
Lepilová, K. (2014). *Cesty ke čtenářství: vyprávějte si s námi!*. Brno: Edika.
Tomášková, I. (2015). *Rozvíjíme předčtenářskou gramotnost v mateřské škole*. Praha: Portál.
Selmi, A. M., Gallagher, R. J., & Mora-Flores, E. R. (2015). *Early childhood curriculum for all learners: integrating play and literacy activities*. Los Angeles: SAGE.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Hana Navrátilová, Ph.D.**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: 4. října 2019
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. PaedDr. Adriana Wiegerová, PhD.
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 27. listopadu 2019

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 15.4.2020

---

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlášení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce má teoreticko-aplikační charakter a zabývá se rozvojem porozumění textu dítětem předškolního věku. Teoretická část se zaměřuje na vymezení základních pojmů týkajících se čtenářské gramotnosti a porozumění textu, na problematiku procesu porozumění textu a možnosti práce s textem u dětí předškolního věku.

Praktická část této bakalářské práce obsahuje sadu aktivit k textům, popis realizace této sady a v závěru je uvedena evaluace sady z pohledu dětí, přihlížející učitelky mateřské školy a autorky bakalářské práce, jakožto účastníků při ověřování této sady v MŠ.

Klíčová slova: předčtenářská gramotnost, proces porozumění textu, faktory ovlivňují porozumění textu, roviny porozumění textu, dítě předškolního věku

ABSTRACT

This bachelor thesis has the theoretical-applied character and it deals with the development of early literacy among children in kindergarten. The theoretical part focuses on the specification of the basic terminology concerning reading literacy and reading comprehension; it also focuses on the problematic of the process of the reading comprehension and different ways of working with texts in pre-primary education.

The practical part of this bachelor thesis contains the set of activities accompanying the texts and the description of its realization. At the end of the thesis, there is the evaluation of the set made by children, an onlooking teacher from the kindergarten and the author of this thesis as the participants of verifying of this set in the kindergarten.

Keywords: early literacy, process of the reading comprehension, factors of the reading comprehension, levels of the reading comprehension, preschool child

Poděkování:

Touto cestou bych chtěla upřímně poděkovat PhDr. Haně Navrátilové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, ochotu a pomoc během práce na této bakalářské práci.

Dále bych chtěla poděkovat učitelce mateřské školy za její ochotu, rady a možnost realizovat sadu aktivit ve vybrané mateřské škole, a také za evaluaci této sady.

Zároveň bych také ráda poděkovala své rodině za podporu, která se mi od ní dostávala v průběhu celého mého studia a také během psaní bakalářské práce.

Motto:

„Udělat věc, které se bojíme, je první krok k úspěchu.“

– Mahátma Gándhí

Prohlášení:

Prohlašuji, že odevzdaná bakalářská práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST A PREGRAMOTNOST	12
1.1 PŘEDČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST V RVP PV	13
1.2 MOŽNOSTI PRÁCE S TEXTEM (V MŠ)	14
2 POROZUMĚNÍ TEXTU	16
2.1 LINIE POROZUMĚNÍ TEXTU	16
2.2 ÚROVNĚ POROZUMĚNÍ TEXTU	17
2.3 PROCESY A ROVINY POROZUMĚNÍ TEXTU	18
2.4 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ POROZUMĚNÍ TEXTU	20
2.4.1 Rodina	20
2.4.2 MŠ	21
2.4.3 Média.....	21
3 ŠKOLNÍ ZRALOST DÍTĚTE Z HLEDISKA ČTENÁŘSKÉ GRAMOTNOSTI	24
II PRAKTICKÁ ČÁST	25
4 SADA AKTIVIT K TEXTŮM PRO PODPORU ROZVOJE POROZUMĚNÍ TEXTU DÍTĚTEM PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	26
4.1 ZDŮVODNĚNÍ SADY AKTIVIT K TEXTŮM	26
4.2 CÍLE SADY AKTIVIT K TEXTŮM	26
5 OVĚŘENÍ SADY AKTIVIT K TEXTŮM V PROSTŘEDÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY	27
5.1 PROSTŘEDÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY	27
5.2 SUBJEKTY	28
5.3 ČASOVÉ PARAMETRY	28
6 PRŮBĚH JEDNOTLIVÝCH AKTIVIT – CESTA KE ČTENÁŘSTVÍ	29
6.1 DEN PRVNÍ – MOŘE	29
6.2 DEN DRUHÝ – NÁŠ SVĚT	33
6.3 DEN TŘETÍ – DOMOV	36
6.4 DEN ČTVRTÝ – LÉTO	39
6.5 DEN PÁTÝ – POVOLÁNÍ	42
6.6 DEN ŠESTÝ – PŘÍRODA	45
6.7 DEN SEDMÝ – DRACI.....	48

7	EVALUACE SADY AKTIVIT K TEXTŮM.....	51
7.1	EVALUACE SADY Z POHLEDU DĚTÍ	51
7.2	VLASTNÍ EVALUACE SADY	52
7.3	EVALUACE UČITELKOU MATEŘSKÉ ŠKOLY	53
7.4	SOUHRNNÁ TABULKA EVALUACE – SROVNÁVACÍ (PLUSY A MÍNUSY).....	55
7.5	DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	56
	ZÁVĚR	57
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	58
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	60
	SEZNAM TABULEK.....	61
	SEZNAM PŘÍLOH.....	62

ÚVOD

Téma bakalářské práce „Rozvoj porozumění textu dítětem předškolního věku“ jsem si zvolila hlavně proto, že ve mně utkvěla vzpomínka z dětství, a to přímo z mateřské školy, kdy nám paní učitelka vždy četla kousek knížky a poté jsme si o něm povídali. Pamatuji si, že jsem se vždy těšila na tu část dne, kdy se dozvím něco nového, a kdy si všichni na chvíli sedneme a společně si povyprávíme o tom, co se nám paní učitelka snažila předat.

Proto jsem se ve své bakalářské práci chtěla soustředit na čtení v mateřských školách a následné porozumění čtenému textu. Ne jen pouhý poslech, ale také úkoly, které děti vedou k přemýšlení nad textem, který slyší.

Samozřejmě by si s dětmi měli číst doma také rodiče, ale v dnešní uspěchané době bohužel rodiče na tuto činnost zapomínají, a tak je vhodné ji zařadit alespoň do aktivit v mateřské škole, kde se díky tomu mohou děti rozvíjet po mnoha stránkách.

Jedním z cílů této bakalářské práce je tedy vytvoření sady aktivit k textům, které rozvíjí porozumění textu u dětí předškolního věku, tj. ve věku 5-7 let, a kterou, doufám, využiji v budoucí praxi.

Bakalářská práce je rozdělená do dvou částí, a to teoretické a praktické. Teoretická část se zaměřuje na vymezení pojmů, jež se vztahují k tématu této bakalářské práce. Jde zejména o linie, úrovně, procesy a roviny porozumění textu. Taktéž se v práci zmiňuji o faktorech, které porozumění textu mohou ovlivňovat.

Praktická část, která by rovněž mohla být nazvána aplikační, obsahuje vytvořenou sadu aktivit k textům k rozvoji porozumění textu dětmi předškolního věku. Je zde detailně popsán průběh ověření této sady ve vybrané mateřské škole. V závěru praktické části se nachází evaluace sady z mého pohledu, z pohledu dětí a přihlížející učitelky mateřské školy, ve které jsem sadu ověřovala. Z evaluace následně vyplývá doporučení pro praxi.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST A PREGRAMOTNOST

V moderní vyspělé době, ve které nyní žijeme, je naléhavě požadován promyšlenější rozvoj čtenářské gramotnosti (Altmanová, Faltýn & Nemčíková, 2010). To se zejména týká žáků na základních školách, avšak se domnívám, že z velké části tomu předchází rozvoj čtenářské gramotnosti již v mateřských školách. Požadavek rozvoje čtenářské gramotnosti plyne již z potřeby existence, která nyní často vyžaduje porozumění textů, vyvozování závěrů z textů a posuzování těchto textů.

Pojem čtenářská gramotnost můžeme chápat jako souhrn vědomostí a dovedností jedince, jež mu dovolují zacházet s písemnými texty, které se objevují v životní praxi (návody, jízdni řády atd.) Nejedná se pouze o dovednosti čtenářské, tedy dovednost text přečíst a rozumět mu, ale také například o dovednost vyhledávat, zpracovávat a srovnávat informace, které jsou v textech obsaženy a reprodukovat obsah textu. (Fasnerová, 2018) Tato myšlenka tedy potvrzuje předchozí odstavec, který zdůrazňoval potřebu porozumění textu kvůli nynějším požadavkům na jedince.

Jelikož se čtenářská gramotnost rozvíjí již v raném věku, mluvíme v mateřské škole o pojmu čtenářská pregramotnost nebo lépe - předčtenářská gramotnost.

Dle Kucharské (2014) je pojem čtenářská pregramotnost soubor postupně se rozvíjejících předpokladů pro čtení a psaní u dětí v široké době před nástupem do školy. Jedná se o komplex schopností, dovedností, postojů a hodnot potřebných pro zahájení a úspěšné rozvíjení čtenářské gramotnosti i jejímu užívání v různých individuálních a sociálních kontextech.

Dále pak dle Gebhartové (2011) by ve vzdělávací nabídce každé mateřské školy mělo být zahrnuto prohlížení a čtení knížek. To vede nejen ke čtenářství dětí, ale k mnoha dalším věcem – objasňuje dětem jejich vlastní životní situace a zkušenosti, navyšuje množství nových pojmů a rovněž spoluutváří estetický vkus dětí. Nejlepším výsledkem pro učitele je, pokud si dítě vytvoří návyk k potřebě knihy nejen k zábavě a relaxaci, ale také pro hledání rad a informací. Tímto učitel udělal maximum pro budoucí gramotnost dítěte.

Podobný názor se dočteme také v odborném článku na téma „Čtenářská gramotnost v předškolním věku“ (Petrů-Kicková, 2017). Úkolem mateřské školy by dle článku mělo být poskytnutí vzdělávací nabídky, která je založena na práci s texty různých žánrů (pohádky, říkanky, básničky, hádanky, jazykolamy a další texty). Práce s texty již v mateřské

škole a dílčí cíle těchto aktivit by měly později u dětí vyvolat kompetenci, ke které patří například radost z četby. Činnosti v MŠ, které jsou založeny na práci s texty, by měly být nejlépe dobře naplánované, cílevědomé, navazující a soustavné. Učitel mateřské školy by měl být sám aktivní čtenář, který je znalý předčtenářských i čtenářských charakteristik dětí.

Četba má později na člověka velký vliv a může ho velmi ovlivnit po stránce rozumové, dovedností i citové. Může uspokojit přirozenou lidskou potřebu krásy a je vhodná k obnově sil ve volném čase. Z toho vyplývá, že je čtenářská gramotnost důležitá pro celou naši společnost. Proto by se neustále měla udržovat její kvalita a zájem o čtení knihy či jiných textů. Ve školním prostředí je proto velmi vhodné, aby vyučující znal problematiku tohoto jevu a předával poznatky svým žákům správně. Každopádně ale etapy vývoje vztahu ke čtení odpovídají věku žáků či dětí a dle toho, jakým stupněm školní docházky právě prochází. (Doležalová, 2014)

1.1 Předčtenářská gramotnost v RVP PV

V RVP PV, což je kurikulárním dokument, který platí pro všechny státní organizace, které realizují školní vzdělávání, však pojem předčtenářské gramotnosti nenajdeme. Pouze spojení „(čtenářská) pregramotnost“, který je ve Slovníčku použitých výrazů na konci Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. V RVP PV tím pádem nenajdeme zmínku bohužel ani o porozumění textu.

Pedagogovi, který chce u dětí rozvíjet celkovou předčtenářskou gramotnost, mohou být jedině trochu nápomocny kapitoly „Klíčové kompetence - komunikativní kompetence“ a „Vzdělávací oblasti – Dítě a jeho psychika“, ve které se orientuje na „Jazyk a řeč“.

Díky těmto dvěma kapitolám bude pedagog alespoň vědět, jakými dovednostmi má dítě, které končí předškolní vzdělávání, disponovat a jaké jsou například dílčí cíle, vzdělávací nabídka či rizika v oblasti Dítě a jeho psychika. Jiné kapitoly se bohužel předčtenářskou gramotností nezabývají.

(RVP PV, 2018)

1.2 Možnosti práce s textem (v MŠ)

Gavora (2012) zmiňuje postup práce učitele, který vede k lepšímu porozumění textu a později tedy i k lepšímu zapamatování si informací z textu. Postup je popsán pro žáky základních škol, avšak výběr z těchto aktivit se určitě může využít i v mateřských školách s dětmi předškolního věku. Doporučený postup výuky obsahuje tři fáze práce s textem:

1. před čtením textu,
2. v průběhu čtení a
3. po přečtení textu.

Aktivity před čtením textu

Čtení textu by se rozhodně nemělo začínat hned předčtením prvního řádku textu. Mělo by se tedy začínat dříve – fáze předčítací aktivity. Do této fáze se řadí činnosti, které předcházejí čtení konkrétního textu. To je například vysvětlení cíle čtení, předvídání obsahu textu a také aktivování dosavadních vědomostí a životních zkušeností dětí.

Vysvětlení cíle čtení – učitel by měl dětem stručně vysvětlit, co je cílem čtení a jaké by nám měl text přinést výsledky. Učitel by měl také dětem sdělit, čeho chce s dětmi po přečtení dosáhnout, na co by se děti měly soustředit a pokud má text na něco návaznost, tak na co konkrétně navazuje. To vše pomůže dětem se více soustředit.

Předvídání obsahu textu – je vhodné, aby učitel dítě před samotným čtením naladil na obsah textu. Jestliže tak učitel neučiní, dítě i přes to dokáže čerpat informace z textu, který vidí (například obrázky). U starších dětí také nadpis, zvýrazněná slova aj. Učitel může před čtením například přečíst titulek textu a požádat děti, aby odhadly, o čem asi text bude. Učitel zároveň upozorní na obrázky nebo jiné vizuální materiály, které doplňují text a evokují obsah textu. Dále by měl pochválit každý nápad, který děti vysloví. To vše vzbuzuje v dětech zvědavost o text a podporuje o něj také zájem.

Aktivování dosavadních vědomostí a životních zkušeností dětí – porozumění textu stojí na tom, co už dítě zná z předchozích zkušeností a znalostí o světě. Dítě nebo žák se vždy opírá o své životní zkušenosti a vědomosti, které již za svůj život nabyli. Jestliže se text, který s dítětem čteme, opírá o text, který jsme si s ním již četli a navazuje na něj určitým způsobem, nahrává to velmi tomu, aby dítě porozumělo momentálně čtenému textu, jelikož si spojí souvislosti s již zafixovanými vědomostmi. Úlohou učitele by tedy mělo být akti-

vování dosavadních vědomostí dítěte před začátkem samotné četby. Aktivace těchto vědomostí je jeden z nejdůležitějších faktorů, které ovlivňují zapamatování si textu a také jeho porozumění.

Aktivity v průběhu čtení textu

Pomocí těchto aktivit by se měla udržet pozornost na cíle čtení konkrétního textu, jež si učitel s dětmi stanovil před samotným čtením a na uplatnění postupů, které podporují porozumění a zapamatování si textu.

Během čtení je dobré, když učitel zasáhne a ptá se žáka nebo dítěte na různé otázky, rady nebo jiné metodické prvky, které pomáhají nasměrovat dítě k porozumění. Rovněž je úkolem učitele vysvětlit neznámá slova v textu, aby dítě pochopilo obsah.

Aktivity po přečtení textu

Tyto aktivity velmi napomáhají hlubšímu porozumění textu a jeho zapamatování. Mezi tyto aktivity patří vyhledávání informací (spíše děti školního věku), určování klíčových informací a celkové shrnutí textu.

(Gavora, 2012)

Pracovat s textem můžeme také pomocí dramatizace – učitel/ka předčítá text a děti podle toho, jakou mají přiřazenou roli, hrají to, co v textu slyší. K tomu, abychom u dětí rozvíjely v porozumění textu, tedy hlavně musíme využívat otázky, rozhovor s dětmi a dle mého názoru i vhodnou motivaci, která děti přiměje k pozitivní práci s učitelem.

2 POROZUMĚNÍ TEXTU

V této části práce vysvětlím, jak čtenář získává různé druhy informací, které v sobě texty nesou nebo mohou nést. Kapitola objasňuje linie, úrovně, procesy a roviny porozumění, které blíže objasní, jak funguje u dětí předškolního věku porozumění textu a také poukáže, na co by se učitel měl při tvorbě aktivit k porozumění textu zaměřit, aby byly vhodné pro děti předškolního věku.

Záměrem čtení je získání nových poznatků, a to díky rozumění textu. To mohou být prosté informace nebo soubor informací, vyvození souvislostí, ověření nebo naopak přehodnocení názoru. Informací je pro nás vše, co z textu potřebujeme vyčíst a získat a to z jakéhokoliv důvodu (může jít o vlastní důvod nebo inspirovaný někým dalším). Lze říci, že nejjednodušší je vyhledat informaci vyjádřenou jasně a na jednom místě.

Obtížnost se stupňuje v případě nutnosti vyhledání odpovědi na otázku (kterou si pokládáme sami nebo nám ji někdo jiný zadal či se nás na ni dotázal) na více místech nebo pokud je odpověď v textu na naši otázku nekompletní a pouze naznačena. Občas ale potřebujeme také pochopit, co chtěl autor textem říci, co nám chtěl pomocí textu předat, proč jej napsal či vyprávěl atd.

Z různých skutečností, které jsou v textu obsaženy a naznačeny, se pro nás informace stane tehdy, kdy nás, jako čtenáře, začnou tyto skutečnosti zajímat, kdy nám odpovídají na položenou otázku a také naplňují náš záměr čtení.

Velkou pomocí k porozumění textu je u dětí převyprávění a shrnutí textu. Díky těmto činnostem můžeme vyzorovat, zda žák text pochopil, co si z něj vzal, co mu nejvíce utkvělo v paměti, jaké informace si zapamatoval, co vše si mezi sebou propojil atd.

Důvodem k rozvoji porozumění textu a celkově čtenářské gramotnosti je to, že ji všichni žáci potřebují ve školních lavicích na základních, středních i vysokých školách. Čím dříve se naučí rozumět (v) textu, tím lépe tuto dovednost uplatní v pozdějším věku života například při učení na zkoušky či čtení náročnějších knih.

(Košťálová, 2017)

2.1 Linie porozumění textu

V knize Čtenářské kontinuum (Košťálová, 2017) je popsáno rovněž **7 linií porozumění textu**. Pro děti předškolního věku se uplatňuje **pouze prvních pět linií**:

1. **převyprávění** – „předčtenář“ převypráví jemu známý text (který již slyšel vícekrát), s pomocí ilustrace v knížce řekne, o čem text je (jaké jsou v textu postavy atd.)
2. **nalezení důležitých myšlenek textu a shrnutí** – za pomocí obrázků nebo obálky knihy může rozpoznat téma textu
3. **vyhledávání a propojování přímo i nepřímo vyjádřených informací podle účelu čtení** – na otázku druhé osoby nebo z vlastní potřeby dítě nalezne informaci v ilustraci nebo zopakuje z toho, co slyšelo
4. **práce se schematickým zobrazením (s nelineárními texty jako náčrt, graf, tabulka, mapa...)** – s pomocí porozumí jednoduchým obrazovým schémátům (nakreslí dle obrázkového návodu postavu)
5. **porovnání informací** – dítě předškolního věku porovná předčítaný text s ilustrací (zpozoruje, že je na obrázku něco jinak než jak slyšelo z textu)

Tyto linie tedy poukazují na to, co by dítě mělo celkově zvládnout z pohledu porozumění textu v předškolním věku. Linie nejsou, jako je tomu u úrovně porozumění textu, uspořádány hierarchicky a jejich pořadí se tedy může ve vývoji porozumění textu dítětem měnit.

Naopak s úrovněmi se musí dle hierarchie také pracovat, což znamená, že se u práce s textem nejprve zaměříme na rozvíjení jednodušší dovednosti a poté pokračujeme k obtížnější dovednosti.

2.2 Úrovně porozumění textu

Hlavním cílem při čtení je porozumění a rovněž zapamatování si nové informace. Rozlišují se celkem čtyři úrovně porozumění textu. První úrovně porozumění textu je **vyhledávání informací**. Úkolem dítěte je porozumět textu, zvládnout v textu vyhledat informace, jež jsou uvedeny explicitně. Buď informaci najde přímo, nebo si ji vybaví, jelikož si ji uchoval v paměti.

Druhou úrovně porozumění rozumíme období, kdy dítě z textu vyvodí informace, jež v textu nejsou přímo vyjádřeny. Jedná se o úroveň **explicitně vyvozené souvislosti**. Spojení rozpoznání jednotlivých prvků textu a zpozorování jejich vzájemných souvislostí je výsledek inference (přemostění).

Jakmile dítě dokáže provést konstrukci významu textu nad jeho výpovědní rámec, tedy umí provázat obsah textu s vlastním vědomostním zázemím, přešel již na třetí úroveň

porozumění textu a tedy **interpretaci informace a integraci se svými dosavadními vědomostmi a zkušenostmi**. Dítě v tuto chvíli dokáže posoudit smysl textu a informace v něm obsažené vysvětlí, zdůvodní, porovná, utřídí, přiřadí a také je dá do souvislostí s jinými informacemi. (Metelková & Svobodová, 2013)

Poslední čtvrtou, tedy nejvyšší, úrovní porozumění je **schopnost hodnotit a analyzovat text**, jak po stránce obsahové a kompoziční, tak rovněž po jazykové stránce. Dítě hodnotí kvalitu realizace komunikačního záměru autora, využívá nově nabitě informace a získanou komunikační kompetenci. U dětí předškolního věku je tato schopnost omezená dosaženou úrovní kritického myšlení a zákonitostmi kognitivního vývoje dítěte. (Metelková & Svobodová, 2013) Kritické myšlení v tomto případě znamená „*uchopit myšlenku a důsledně ji prozkoumat, porovnat s opačnými názory a s tím, co už o daném tématu víme*“. (Grecmanová, 2000, s. 8)

2.3 Procesy a roviny porozumění textu

Porozumění textu je činnost, která využívá analýzu a syntézu různých rovin textu. I přes svou složitost většinou probíhá velmi rychle a to zároveň se čtením či poslechem textu. A co je vlastně text? Jedná se o strukturovaný útvar, který se skládá z prvků několika rovin (viz níže). Roviny jsou v textu organizovány hierarchicky a lze tedy předpokládat, že proces porozumění probíhá v rámci i napříč těchto rovin.

Gavora a Zápotočná (2003) popisují dvě základní roviny porozumění textu – první rovinou je **věta** a druhou je **nadvětná** rovina.

Porozumění na úrovni věty

Nejmenší prvek v rámci větné roviny představuje porozumění slov. Slova lze považovat za „základní stavební jednotkou textu“.

Porozumění nadvětné roviny textu

Základním principem pro porozumění nadvětné roviny textu je porozumění mezivětných souvislostí. Podstata tkví v analýze vztahů mezi větami textu, k čemu většinou slouží spojky, zájmena, synonyma a také aktuální členění vět. Každá věta se podle teorie aktuálního členění skládá ze dvou částí – východisko výpovědi (téma) a jádro výpovědi (réma). Východisko výpovědi můžeme chápat jako známou informaci a jádro výpovědi nám nabízí

informaci novou, což je to, co se o východisku výpovědi vypovídá. Tím pádem můžeme říct, že jádro výpovědi čtenáře či posluchače informačně obohacuje, jelikož mu poskytuje novou informaci.

Dále pak je nejvyšší rovinou porozumění textu identifikace makrostruktury daného textu. Tu lze chápat jako hlavní informace textu, tedy jeho obsahovou kostru.

Tento obraz porozumění jednotlivých rovin textu je pouze rámcový, jelikož není jednoduché detailně popsat, jak funguje proces porozumění textu. Do tohoto procesu totiž vstupují také kompetence učitele nebo čitatele textu, druh a žánr čteného textu a také například situace při čtení. (Gavora & Zápotočná, 2003)

Dále se roviny dělí na:

Doslovné porozumění - čtenář je díky různorodým a častým aktivitám, jež jsou propojeny do smysluplných činností, které procházejí všemi předměty, veden k doslovnému porozumění čteného textu na úrovni přiměřenému věku čtenáře a jeho individuálním schopnostem. Zaměřuje se na to, aby se u žáka rozšiřovala slovní zásoba a tedy i chápání obsahu slov a pojmů v textu.

Vysuzování (vyvozování) – čtenář je schopen z přečteného textu vyvodit prostý závěr, ve kterém však uplatňuje své vlastní názory, postoje a zkušenosti.

Sdílení – čtenář sdílí prožitky a zážitky z četby (rozhovor, diskuse), komunikuje s ostatními, s nejbližším okolím na základě přečteného textu. Čtenář si vytváří vlastní názor a postoj, zároveň ale uznává názory druhých.

(Švrčková, 2011)

2.4 Faktory ovlivňující porozumění textu

Existuje řada faktorů, které ovlivňují počáteční čtenářskou gramotnost, která je dlouhodobý a mnoho-úrovňový proces. Tyto faktory ovlivňují a podmiňují kvalitu rozvoje čtenářské gramotnosti dítěte. Dělí se do dvou základních skupin – **endogenní** (vnitřní, subjektivní) faktory a **exogenní** (vnější, objektivní).

Do endogenních faktorů zařazujeme: vrozené předpoklady, rysy, zvláštností CNS čtenáře.

Naopak do exogenních faktorů se zařazují činitele socio-kulturního prostředí, tedy výchova a vzdělání v rodině a škole. Dle prostředí se tyto faktory dělí na faktory domácího kontextu (**rodina**) a faktory školního kontextu, tj. **školní prostředí**, ve kterém se dítě vyskytuje.

Faktory ovlivňující porozumění textu můžeme rovněž chápat jako nástroje motivace.

(Švrčková, 2011)

2.4.1 Rodina

Již od narození se postupně rozvíjí vztah dítěte ke čtení a knize, proto je nejdůležitějším a nejsilnějším faktorem, který děti ve vztahu k literatuře ovlivňuje, jejich rodina, respektive jejich rodiče, sourozenci a prarodiče. Jestliže rodiče svému dítěti čtou a pokládají mu otázky, které souvisí s textem, je možné, že se díky této (každodenní) neformální interakci z dítěte stane člověk, který bude mít zájem o čtení a psaní po zbytek života. (Selmi, Gallagher & Mora-Flores, 2015). Díky tomu, jak silný vliv na dítě rodina má, je důležité, aby se dítěti od útlého věku věnovala – hovořit na něj, rozvíjet schopnosti, co nejvíce se mu věnovat.

Jestliže dítě žije v rodině, ve které není projevem zájem o literaturu, knihy, nejsou na toto téma ani zaváděny rozhovory před dětmi a texty nejsou na denním pořádku rodin, je pravděpodobné, že se z takového dítěte vášnivý čtenář nestane. Každopádně výjimky existují, ale nejsou obvyklé. Dle mnohých rodičů totiž knihy k životu nepotřebují, vše potřebné přečetli pouze k maturitě a tím tedy jejich čtenářství končí a nemají potřebu své děti k němu vést, což je obrovská chyba. (Černá, 2014)

Děti, které doma vidí rodiče, jak si čtou knížku, noviny či jiné texty a mají také volný přístup k tištěnému slovu, snadno pochopí, že čtení může posloužit k rozšiřování obzorů a taktéž že může obohacovat život. (Fontana, 2003)

Úlohou rodiny by tedy mělo být vést děti ke čtenářství a to tak, že dětem večer přečtou krátkou pohádku, hrají s nimi stolní hry, které rozvíjí slovní a rozumové dovednosti, povzbuzují děti k listování novinami a jiných periodik. Rovněž se doporučuje zajímat se o to, co dítě prožilo za celý den, brát děti do muzeí a knihoven, předplatit dětské časopisy a hlavně pokračovat ve vzdělávání dítěte i v období prázdnin. (Tomášková, 2015)

2.4.2 MŠ

Mateřské školy představují důležitou roli v rozvoji čtenářské gramotnosti u dětí. Jelikož děti předškolního věku ještě neumí číst, nehovoříme tedy přímo o čtenářské gramotnosti, i přes to, že mnoho dětí již zná písmena a dokáží napsat své jméno. V mateřské škole jde tedy zatím jen o předčtenářskou gramotnost, protože se u dětí rozvíjí schopnosti, dovednosti a vědomosti, procvičuje se paměť, zlepšuje pozornost a koncentrace atd. Dítě se v této fázi teprve připravuje na plynulé čtení, překonávají se s ním prvopočáteční problémy, rozvíjí se porozumění textu a prohlubuje se jeho vztah ke knize samotné.

Dítě porozumí čtenému textu až ve chvíli, kdy bude samo číst plynule, protože do té chvíle vkládá veškerou energii do spojování hlásek do slabik a dále pak slabik do slov. Tím pádem nemá na porozumění textu již dostatek sil.

Proto se v MŠ u dětí musí rozvíjet dovednosti a schopnosti potřebné ke čtení, což je například rozvoj smyslů, zraková a sluchová analýza a syntéza, orientace v prostoru a čase, pravolevá orientace, řeč, myšlení, komunikační schopnosti a jiné.

Dítě začne samo číst ve chvíli, kdy je na to řádně připraveno, je tedy vhodné dítě ke čtení učit již v předškolním vzdělávání, aby ve škole nemělo tak velký problém s prvotními obtížemi, které výuka na základní škole přináší.

Důležité je, aby se na dítě nekladly vysoké nároky. Musíme posoudit, co dítě zvládne a co ne, nesmíme jej tlačit do něčeho, na co ještě není připraveno a dělat něco, co se mu vysloveně příčí. Tím bychom totiž dítě spíše od čtení mohli odradit, než jej k němu přilákat. (Tomášková, 2015)

2.4.3 Média

Jak se mnoho lidí shodne, doba je přetechnizovaná, a jsme až příliš obklopeni mobilními telefony, tablety, notebooky, televizemi a mnoha dalšími „výmysly“ moderní doby. V ro-

dinách se místo klasických knih často využívají čtečky knih, které mají k papírové podobě knihy, ve které si může dítě listovat, velmi daleko.

Nadměrné sledování televize

Pro rozvoj řeči je velkým strašákem určitě sledování televize. V televizi běží mnoho pořadů, které nemají hlubší význam, jsou plné prázdných informací a nemusí mít ani příběh, takže dítě při sledování pořadu nemůže zapojit svoji fantazii. Dle různých výzkumů se velmi často televize v domácnostech zapíná jen proto, aby si rodiče od svých ratolestí alespoň na chvíli odpočinuli. Dítě většinou před televizí pouze nehybně sedí v nepřírozené poloze a hltá očima zrakové informace.

Mínusem tedy je, že dítě u sledování televize přestává vnímat čas a prostor. Upne se očima pouze na obrazovku a nic jiného nevnímá. V mnoha případech vnímá pouze obrázky, které na obrazovce běží a netuší, o čem pořad vůbec je.

Každopádně sledování televize nemá pouze negativní dopad na dítě. Výhodou televize je, že je naopak zdrojem mnoha různých zajímavých informací (příroda, technika, pohádky,...). Tím pádem je vhodné, aby rodiče nastavili pravidla, kdy se dítě může na televizi dívat a na co. Vhodnými pořady pro děti tedy jsou pohádky, dokumentární pořady pro děti, pořady pro děti a jiné. (Kutálková, 2005)

Pokud už televizi doma rodina má, doporučila bych, aby rodiče s dětmi nebo děti samotné, sledovaly pořady určené přímo pro děti a hlavně pohádky, které jim poskytují mnoho zajímavých a dokonce i výchovných informací – dobro vítězí nad zlem aj.

Některé rodiny dokonce televizi nemají, ale osobně si myslím, že zde hrozí, že poté dítě bude vyčleňováno z kolektivu přátel, protože se nebude moci zapojit do debaty, pokud děti budou probírat určitý pořad z TV. (Bacus-Lindroth, 2004)

Hraní her (počítačových, PS)

Po televizi a videu přišly na scénu také hry, které se dají hrát jak na televizi, tak také na počítači, tabletech a mobilech. Hra v dětech probouzí posedlost, kterou vznikne závislost na hraní her.

Bohužel jsou hry většinou založeny na virtuální realitě, která s tou skutečnou nemá skoro nic společného a hlavním cílem ve většině her je pouze zabít protivníky. Hry zpravidla nemají dobrý konec. Konec hry je až ve chvíli, kdy hráč zabije všechny své virtuální protivníky. Struktura možných variant příběhu her má stereotypy ve sdělení dobrý-zlý, ale postrádá hodnotovou orientaci, kterou nabízí například pohádka v knize.

Hraní počítačových her u dětí vytváří iluzi skutečného prostředí a podléhá tzv. akustickému smogu (hudební kulisa ve hře). Na jednu stranu se díky hře může hráč propojit s hráčem z druhé strany zeměkoule, ovšem na druhou stranu toto vede k odcizenosti, jelikož se hráč nesetkává s lidmi tváří v tvář a většinou díky závislosti přestává komunikovat i s vlastní rodinou. (Lepilová, 2014)

Ne všechny hry jsou však špatné. V nabídce, která je určena pro děti předškolního či školního věku, najdeme také didaktické hry, které jsou na dobré úrovni a děti mohou rozvíjet v mnoha aspektech. Proto se nesmíme dívat pouze na negativní dopad hraní her, ale také na pozitivní stránku, kterou přináší právě vzdělávací hry.

Mobil jako hračka

Mobilní telefony hýbou světem a v 21. století vidíme kolem sebe každý den lidi, kteří nás obklopují s mobilem v ruce. Sama často ve společnosti vidím, že jestliže se dítě nudí, většina rodičů sáhne po svém telefonu, který dítěti propůjčí ke hře. Místo toho, aby dětem dali do rukou například dětskou knihu k prolistování, zapnou dítěti raději hru na mobilu. Doufejme, že se tohoto moderního zlozvyku rodiče dětí zase zbaví.

Nyní jsme se již více dozvěděli o porozumění textu. Porozumění textu má tedy svůj řád, kterému by se pedagog v mateřské škole měl podřídit, aby dosáhl co nejlepších výsledků v rozvoji porozumění textu u dětí předškolního věku. Díky informacím, které si pedagog o této problematice může zjistit, tak může zajistit hladký průběh právě v oblasti porozumění textu.

3 ŠKOLNÍ ZRALOST DÍTĚTE Z HLEDISKA ČTENÁŘSKÉ GRAMOTNOSTI

Před vstupem do základní školy dítě nepotřebuje znát číslice či jednotlivá písmena, nemusí umět sčítat a odčítat, avšak je důležité, aby mělo pro vstup do školy všechny předpoklady. Mezi tyto předpoklady patří například rozvinuté smyslové vnímání, řeč, komunikace, myšlení, představivost, orientace v prostoru atd. Při posuzování, zda má dítě nastoupit či nenastoupit do školy, musí být středem pozornosti dítě a jeho celkový rozvoj po fyzické a psychické stránce.

Při posuzování školní zralosti dítěte se musí respektovat následující oblasti: tělesný vývoj a zdravotní stav dítěte, poznávací a kognitivní zralost, návyky a pracovní předpoklady dítěte a emoční, motivační a sociální zralost posuzovaného dítěte.

Dítě předškolního věku by před nástupem do školy mělo zvládnout následující činnosti z hlediska čtenářské gramotnosti:

- rozložení slov na slabiky (s pomocí vytleskávání) a určení počet slabik ve slově, porovnávání počet slabik mezi slovy,
- rytmizace textu s grafickým vyjádřením,
- rozlišit dané slovo v textu pomocí sluchu,
- způsobilost práce s pracovním listem,
- rozeznat ve slově nesprávnou hlásku,
- rozlišení hlásky ve slově,
- sluchová a zraková analýza a syntéza,
- poznávání některých písmen,
- napodobení tvaru písmen,
- pracovat dle pokynů nebo dle návodu,
- vytváření jednoduchých rýmů,
- schopnost rozlišovat některé symboly (dopravní značky a jiné).

(Tomášková, 2015)

To vše můžeme v mateřské škole rozvíjet společně s porozuměním textu, které může být se všemi výše zmíněnými činnostmi spojeno. Proto by se učitelka MŠ měla snažit pro děti vymýšlet také aktivity, které se právě porozumění textu týkají.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 SADA AKTIVIT K TEXTŮM PRO PODPORU ROZVOJE POROZUMĚNÍ TEXTU DÍTĚTEM PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

Praktickou částí této bakalářské práce bylo navržení sady aktivit k textům pro podporu rozvoje porozumění textu dítětem předškolního věku a následná aplikace a ověření sady ve vybrané mateřské škole ve Zlínském kraji.

Sada je zejména zaměřena na doslovné porozumění textu, dále pak obsahuje cvičení, která vedou děti k tomu, aby dokázaly z textu vyvodit potřebnou informaci.

Sada aktivit je zaměřena na děti ve věku 5 – 7 let, tedy pro děti, které se již připravují na vstup do základní školy.

4.1 Zdůvodnění sady aktivit k textům

Během absolvování souvislé praxe jsem si všimla, že děti nejeví zájem o knihy a čtení – chtějí přečíst knížku pouze před spaním, ale během dne si na knihu ani nevzpomenou. A to i přes to, že ve třídách mají knihovny k dispozici po celý den pobytu v MŠ a mohou si knihu z knihovny kdykoli vzít.

Po konzultacích se spolužačkami a učitelkami i z jiných mateřských škol, jsem zjistila, že problém je v tom, že děti textu nerozumí, nic jim tedy nenabízí, a proto se o knihy nezajímají a nemají tedy žádnou motivaci k tomu, aby si knihu do rukou vzaly. Proto si myslím, že je důležité se na toto téma zaměřit a zkoušet různé aktivity s dětmi, které prohloubí porozumění textu a tím děti namotivuje ke čtenářství již v předškolním věku. To je hlavní důvod, proč jsem sadu vytvořila a cítím potřebu jej alespoň vyzkoušet v praxi a vidět, zda něčím může přispět.

4.2 Cíle sady aktivit k textům

Nejdůležitějším cílem této sady je u dětí rozvíjet porozumění textu a motivovat děti ke čtenářství. Rovněž je cílem rozvíjet u dětí komunikační schopnosti a seznámit děti s novými slovy (ilustrátor, ilustrace atd).

5 OVĚŘENÍ SADY AKTIVIT K TEXTŮM V PROSTŘEDÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY

Následující kapitola obsahuje informace o prostředí MŠ, kde byla sada aktivit k textům ověřována, informace o subjektech, jež se ověření účastnily, a také časové parametry této sady. U každého dne je vytvořena tabulka, která vždy obsahuje cíle dle učitele, klíčové kompetence, organizační formy, metody vyučování, pomůcky a prostředky a plánované aktivity daného dne. Každý den dále obsahuje podrobný popis průběhu aktivit a reflexi této aktivity z mého pohledu.

Aktivity v sadě jsou nejčastěji zaměřeny na doslovné porozumění věty, avšak snažila jsem se, aby texty byly tvořeny také tak, že nad nimi dětmi musí více zapřemýšlet a z různých slov či vět si vyvodí informaci. Celá sada nese název „*Cesta ke čtenářství*“, nicméně jednotlivé aktivity nemají společné téma a jsou pojmenovány dle tématu, kterému se věnují, a tak mohou být využity během celého školního roku, ve kterém se témata týdnů a měsíců pravidelně mění.

Sada byla v průběhu trochu upravována dle možností dětí a aktuálních podmínek, které mi byly nabídnuty učitelkou v mateřské škole. Aktuálními podmínkami můžeme rozumět změnu času návštěvy MŠ kvůli programu pro děti, organizovaném mateřskou školou.

Všechny texty, se kterými jsem pracovala, jsou vloženy do přílohy v této bakalářské práci. Polovina textů, které jsem použila, je převzata z knih a časopisů, další polovinu textů jsem však vymyslela sama, jsou tedy mými autorskými texty. Texty, které jsou z jiných zdrojů, jsou však ve většině případů poupravené dle mého uvážení, takže původní texty spíše sloužily jako inspirace k vytvoření textu nového.

5.1 Prostředí mateřské školy

Pro realizaci sady jsem si vybrala mateřskou školu nacházející se ve Zlínském kraji. Budova školy se nachází v blízkosti lesa. Jedná se o čtyřtřídní mateřskou školu. Kapacita MŠ je 95 dětí.

Tuto mateřskou školu jsem vybrala proto, že se osobně znám s jednou z učitelek, bývalou studentkou UTB oboru Učitelství pro mateřské školy. Výhodou pro mě byla komunikace jak s pro mě známou učitelkou, tak i její kolegyní. Rovněž se mi líbilo prostředí mateřské školy, kterou jsem měla možnost navštívit ještě před tím, než jsem na bakalářské práci za-

čala pracovat. Další výhodou bylo také to, že je mateřská škola kousek od mého bydliště, takže jsem plánované návštěvy dokázala časově skloubit i se školními a jinými povinnostmi. Mé výstupy sledovala učitelka mateřské školy (ne však moje kamarádka, která ve třídě také učí) a ta mi poté poskytla také evaluaci k této sadě aktivit k textům.

Ve třídě, kde jsem sadu aktivit ověřovala, se nachází větší komoda s přihrádkami na časopisy a knížky, která je umístěna tak, aby děti na vše dosáhly. Po zběžném spočítání jsem zjistila, že se v ní nachází přibližně 50 časopisů a 25 knih. Děti si mohou kdykoliv z knihovny cokoli vybrat a u stolečku si knížkou či časopisem listovat. Mezi časopisy se hlavně nachází časopis *Mateřídouška*, *Puntík* a *Sluníčko*. Děti si mohou v časopisech také vyplňovat úkoly, které v nich jsou. Na otázku, zda děti knihovnu využívají, mi bylo učitelkou MŠ odpovězeno, že ano a docela často. Většinou si ale namísto knížek vyberou časopisy, do kterých často malují nebo do nich starší děti píšou různá slova a písmena.

Během mých návštěv v MŠ jsem si děti během aktivit fotila a nahrávala, ale pouze pro svou potřebu, jelikož si ředitelka zmíněné mateřské školy nepřeje, aby byly fotografie dětí a prostředí mateřské školy kdekoli umístěny. V bakalářské práci se tedy neobjeví žádné fotografie, které by byly v rozporu s přáním paní ředitelky.

5.2 Subjekty

Sadu aktivit jsem ověřovala ve třídě, do které je zapsáno 21 dětí a pravidelně ji navštěvuje cca 18 dětí. Ve třídě je 12 chlapců a 9 děvčat a to ve věkovém rozmezí 2 až 7 let.

Sadu aktivit jsem ověřovala ve spolupráci se staršími dětmi, což znamená, že jsem aktivity prováděla s dětmi ve věku 5-7 let. Děti mladšího věku se spíše neúčastnily a během mé aplikace sady se staršími žáky byly mladší děti s učitelkou MŠ a měly připraveny vlastní činnosti.

5.3 Časové parametry

Sada aktivit k textům pro rozvoj porozumění textu je naplánována na 7 pracovních dní. Ověřována byla v rámci didaktických činností v dopoledních či odpoledních hodinách. Přípravě sady jsem se věnovala v období zimního semestru školního roku 2019/2020. Časová náročnost aktivit včetně čtení textů mou osobou se pohybuje okolo 35-45 minut.

6 PRŮBĚH JEDNOTLIVÝCH AKTIVIT – CESTA KE ČTENÁŘSTVÍ

6.1 Den první – Moře

Cíle	<ul style="list-style-type: none"> - rozvíjet porozumění textu - podpořit samostatnost dítěte - rozvíjet kritické myšlení
Kompetence	<ul style="list-style-type: none"> - dítě soustředěně naslouchá předčítanému textu - dítě spolupracuje ve skupině i s učitelem - dítě dokáže pomocí obrázků doplnit text - dítě do textu doplní slovo ve vhodném tvaru
Organizační forma	řízená činnost
Metody	popisování, rozhovor, práce s textem
Pomůcky a prostředky	text, obrázky
Plánované aktivity	<ul style="list-style-type: none"> - seznámení s pojmy ilustrace a ilustrátor - čtení - obrázkové čtení - doplňování textu pomocí obrázků - vytváření příběhu pomocí obrázků

Tabulka 1- Den první – Moře

Průběh aplikace:

Mateřskou školu jsem navštívila v odpoledních hodinách po spánku a svačině kolem 14 hodiny. Pracovala jsem s devíti dětmi – 5 chlapců a 4 dívky. Děti jsem rozdělila do tří skupin po třech. Seděli jsme u jednoho ze stolečků v rohu třídy. U stolečku se mnou seděla vždy pouze jedna skupina tří dětí.

Tento den jsem s dětmi dělala obrázkové čtení – text, který má namísto některých slov obrázky. (příloha P I a P II). Tento text jsem zvolila na začátek, protože obsahuje mnoho obrázků, které u dětí zároveň vzbudí zájem o text a zvýší jejich pozornost.

Před samotným čtením jsem dětem text ukázala a zeptala jsem se jich, jestli obrázkové čtení znají a někdy jej viděli, a zda už jej někdy doma s rodiči nebo ve školce četly. Děti většinou odpověděly, že už takový text s obrázky viděly, ale s rodiči si ho doma nikdy nečetly.

Dále jsme si text prohlédli ještě jednou, ale o trochu důkladněji. Zeptala jsem se dětí, jestli ví, co je to ilustrace a kdo je to ilustrátor. Ilustraci dokázali čtyři chlapci popsat, ale kdo je ilustrátor už věděl pouze jeden chlapec. Děti se většinou mezi sebou začaly bavit, ale nechala jsem jim chvíli na rozhovor a tak vždy společně po krátkém přemýšlení přišly na to, kdo je ilustrátor. Menší nesrovnalosti, které děti řekly, jsem dovysvětlila. K těm patřilo například to, že jeden chlapec řekl, že ilustrátor vymalovává i pokoje. Vysvětlila jsem, že ilustrace bývají většinou jen v knížkách a časopisech u příběhů a slouží k tomu, aby čtenáře doprovázela během čtení. Avšak pánovi, který vymalovává pokoje, se neříká ilustrátor, ale malíř. Dále jsem se dětí zeptala, o čem by text mohl být. Většina odpovědí zněla: moře, voda, vodní svět.

Před začátkem čtení jsem dětem ještě ukázala čtyři obrázky mořských tvorů, které se v textu objevovaly a nemusely by znát jejich název (mořský ježek, sasanky, medúza, rejnok, mořský koník, korály). Někteří chlapci mě však překvapili, jelikož často znali mořského ježka, mořského koníka a medúzu. Novými pojmy pro ně tedy nejčastěji byla sasanka, rejnok a korály.

Jelikož se v textu objevily pojmy „mořská hvězdice“ a „mušle“, donesla jsem je dětem na ukázkou. Děti si mohly vyzkoušet, jak mušle u ucha šumí jako vlny, také jsme se bavily o tom, proč se mořské hvězdičce říká právě hvězdice, a povídali jsme si o dovolených u moře a zážitcích, které děti u moře zažily.

Následovalo samotné čtení textu. Úkolem dětí bylo mi pomáhat při čtení a doplňovat slova místo obrázků. Důraz jsem kladla na to, aby děti dokázaly slova skloňovat, tedy používat správné tvary slov, a neříkaly mi pouze to, co vidí na obrázku, ale aby přemýšlely nad tím, jak slovo v textu bude znít a aby do textu tedy i logicky zapadalo. Každý z nás měl před sebou na stole položený svůj vlastní text a v něm jsme se orientovali pomocí posunování prstu po řádcích, aby se děti naučily a zapamatovaly si, jakým směrem se text čte.

Dále jsem dětem předložila text bez obrázků a jejich úkolem bylo doplnit text obrázky. To probíhalo tak, že jsem celý text četla znovu a jakmile měly obrázek doplnit, mlčela jsem a čekala jsem, až řeknou a doplní do textu obrázek slova, které bylo vynechané. Obrázky vynechaných slov jsem dětem rozdala před čtením s vynechanými slovy.

Po přečtení jsem se děti zeptala, o čem jsme si četli, a vždy jsem na pár vět vyvolala někoho jiného. Dostalo se mi odpovědi, že jsme si četli o moři, o vlnách, o zvířátkách, které v moři žijí atd. Dále jsem se zeptala, které ze zvířátek a mořských živočichů, o kterých jsme si četli, by mohli žít na dně moře. Všichni odpověděli, že mořský ježek, protože si myslí, že neumí plavat.

Bonusovým a také trochu neplánovým úkolem pro děti bylo vybrat 5 obrázků z textu a vymyslet pomocí nich příběh. Trvalo to trochu déle, než jsem plánovala, ale všechny děti byly schopné mi povyprávět krátký příběh, ve kterém se většinou všech pět obrázků vyskytlo. Tento úkol jsem dětem nabídla proto, že jsem viděla jejich zálibu v tématu s mořem.

Reflexe:

Plánovala jsem aktivitu dělat se všemi dětmi najednou, ale bylo mi od učitelky v mateřské škole doporučeno, abych si děti rozdělila, a to hodnotím velice kladně, protože jsem se dětem mohla více věnovat, sledovat jejich reakce, komunikovat s nimi individuálně a naslouchat jejich potřebám.

Myslím si, že se mi aktivita s dětmi povedla, měla jsem při odchodu z mateřské školy ze společné práce s dětmi radost, protože jsem věděla, že děti činnost bavila a ptaly se mě, jestli přijdu znovu.

Děti ze začátku slova neskloňovaly, ale pouze říkaly, co vidí na obrázku. Upozornila jsem, že musí popřemýšlet, jak přesně se slovo do věty hodí, a řekla jsem správný příklad. Děti to ihned pochopily a poté už jsme se skloňováním slov neměly problém, protože pozorně poslouchaly a přemýšlely, jak má slovo správně v textu být.

Děti se mnou spolupracovaly a dokázaly udržet pozornost i přes to, že občas k našemu stolečku přišlo některé z mladších dětí. Díky čtení se děti také naučily nová slova a slovní spojení - sasanky, mořský ježek, mořská houba, korály aj.

Pro práci v mateřské škole bych doporučila aktivitu provádět buď během ranních či odpoledních spontánních her, jelikož učitelka může se skupinkou či dvojicí dětí pracovat s texty u stolečku a zároveň mít přehled o tom, co se ve třídě děje. Rovněž bych doporučila vše zalaminovat, na obrázky nalepit suchý zip, aby aktivita dětí více bavila, a vytisknout text i obrázky ve větším rozměru, protože děti měly občas problém obrázek ze stolu vzít, jelikož byly hodně malé.

6.2 Den druhý – Náš svět

Cíle	<ul style="list-style-type: none"> - rozvíjet porozumění textu - podporovat logické uvažování - rozvíjet samostatné uvažování
Kompetence	<ul style="list-style-type: none"> - dítě soustředěně naslouchá předčítanému textu - dítě dokáže vybrat správný obrázek patřící k textu - dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi
Organizační forma	řízená činnost
Metody	práce s textem, rozhovor, popisování
Pomůcky a prostředky	obrázky, magnetky, text k předčítání, pastelky
Plánované aktivity	<ul style="list-style-type: none"> - předčítání textů - výběr správného obrázku k textu - rozhovor

Tabulka 2 – Den druhý – Náš svět

Průběh aplikace:

V tento den jsem pracovala celkově s šesti chlapci předškolního věku, které jsem rozdělila do tří skupin po dvou. Seděli jsme u stolečku v méně rušné části třídy v blízkosti knihovny.

Před začátkem cvičení jsem si s dětmi povídala o tom, jestli si chodí pro knížky nebo časopisy do knihovny ve třídě, jestli jim rodiče některé z časopisů kupují a jaká je jejich oblíbená knížka.

Po krátkém rozhovoru ode mě děti dostaly dva papíry s textem a obrázky (viz Příloha P III a P IV). Tento text již obsahoval méně obrázků, než předchozí, ale stále v porovnání s texty, které jsem použila později, jich obsahoval velké množství. Texty však tento den byly

pro změnu krátké. Tyto texty měly děti před sebou během mého předčítání a jejich úkolem bylo přiřadit správný obrázek ke každému přečtenému textu. Krátkých textů bylo celkem dvanáct.

Děti mohly buďto správné obrázky kroužkovat pastelkou nebo na obrázky položit „magnetky“ (pouze pro určení, magnet nebyl jinak využitý). Spíše si vybíraly kroužkování pastelkou.

Krátké texty obsahovaly 2-5 vět. Pod každým textem byly tři obrázky. Některé obrázky si byly velmi podobné a děti tedy musely pozorně poslouchat vše, co jsem přečetla a trochu nad textem zapřemýšlet.

Příklad textu a obrázků:

Tuhle hru mám ráda. Hrajeme ji s maminkou. V této hře utíkám rychle do domečku a házím šestky. Obrázky: domino, karta Joker, hrací kostka se dvěma hracími figurkami.

Správný obrázek je kostka s figurkami.

Některé texty byly pro děti jednodušší, ale některé naopak složitější. Děti se u složitějších textů často ptaly „proč tento obrázek?“ a tak jsme si vysvětlily, jak jsme k tomu přišly. Využívala jsem toho, že často měl jeden z dvojice či trojice odpověď správnou a tak mohl dětem se špatnou odpovědí vysvětlit řešení.

Po určení správných obrázků jsme si povídali o hrách, výletech a pohádkách, což navázalo na některé z krátkých přečtených textů.

Reflexe:

Dnešní cvičení bylo pro děti zajímavé, jelikož měly text před sebou a mohly prsty jezdit po směru čtení po textu. Zároveň měly oporu v podobě obrázků. Většina dětí si vybrala volbu kroužkování správných obrázků pomocí pastelky.

Cvičení není až tak jednoduché, jak by se na první pohled mohlo zdát, protože u každého textu jsou tři obrázky, které jsou si někdy dost podobné. Děti tím pádem musely opravdu pozorně poslouchat, co čtu. Zároveň musely nad textem zapřemýšlet, protože zde již nebylo jen samotné porozumění textu zaměřené na konkrétní slovo, ale musely z celé věty vyvodit informaci, která jim poté pomohla přijít ke správnému řešení cvičení.

Děti měly problém s jedním z textů (1. text v příloze P IV). Musela jsem tedy text přečíst znovu a až když jsem důrazně řekla spojení slov „ZA NIMI“, určily poté skoro všechny děti správný obrázek.

Při čtení krátkých textů soustředěně poslouchaly a zároveň se již dívaly na obrázky. Většinou do 5 vteřin začaly určovat správné obrázky. Chybovost byla vcelku malá, pouze u jednoho textu se zmýlilo 6 dětí ze 7 (viz výše).

Pro praxi bych doporučila texty zalaminovat. Já jsem zvolila pouze formu vytisknutého textu na papíru, se kterou se dalo také pracovat, ale zalaminovaný text vydrží rozhodně více a dá se používat opakovaně.

6.3 Den třetí – Domov

Cíle	<ul style="list-style-type: none"> - rozvíjet porozumění textu - rozvíjet paměť - prohlubovat zájem o čtení
Kompetence	<ul style="list-style-type: none"> - dítě soustředěně naslouchá předčítanému textu - dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu - dítě je schopno dobrat se k výsledkům
Organizační forma	řízená činnost
Metody	rozhovor, práce s textem, popisování
Pomůcky a prostředky	text, obrázek domu (velikost A4), obrázky členů rodiny
Plánované aktivity	<ul style="list-style-type: none"> - čtení textu o domě učitelkou - přiřazování postav do správných pokojů - pokládání otázek k textu - vyprávění o tom, kde děti bydlí - vyprávění o tom, co děti a jejich rodiče baví

Tabulka 3 – Den třetí - Domov

Průběh aplikace:

Dohromady jsem při této aktivitě pracovala se sedmi dětmi - 6 chlapců a 1 dívka. Děti jsem rozdělila do dvou skupin po dvou a jedné skupině po třech. Seděli jsme u stolečku v rohu třídy v blízkosti knihovny.

Aktivitou pro tento den bylo vybrat správný pokoj z celého rodinného domu pro správnou osobu z rodiny na základě přečteného textu (Příloha P VI). Tento text byl již o trochu delší, než předchozí texty a při čtení děti měly před sebou jen jeden obrázek (domu). Každé

dítě před sebe dostalo obrázek domu - velikost papíru A4 (Příloha PV). Nejprve jsme si o domě něco řekli (říká se mu rodinný domů, kolik má pater, v jakém domě děti bydlí – panelový/rodinný, zda má dům zahradu atd). Dále jsme si jmény představili rodinu, která v domě bydlí.

Jakmile se děti orientovaly ve členech rodiny, začala jsem číst text (příloha P VI), který popisoval, který pokoj právě obývá určitý člen rodiny. V textu se objevovaly indicie, které později děti navedly ke správným odpovědím.

Úkolem pro děti tedy bylo pozorně poslouchat a zároveň si všímat, co jim text říká. Díky tomu totiž zjistily, jaký pokoj patří například mamince od rodiny z domu. Z textu se totiž například dozvěděly, že se maminka ráda obléká do hezkých šatů, ráda maluje a navrhuje oblečení a ve volném čase také šije. Maminka má v domě pokoj, ve kterém se svému koníčku může kdykoli věnovat.

Již v této chvíli děti začaly určovat daný pokoj, jelikož se v pokoji nacházela figurína a šicí stroj. Děti určovaly správné osoby k pokojům již během samotného čtení. Takto byly pokoje členů rodiny vždy popsány, aby děti pomocí informací z textu určily správné odpovědi. Členy rodiny k daným pokojům přiřazovaly pomocí menších obrázků těchto členů. Každé dítě dostalo své vlastní obrázky rodiny.

Po přečtení a určení osob ke správným pokojům jsem si s dětmi povídala o tom, co v textu slyšely a jak na své výsledky přišly. Zopakovaly jsme si tedy celý text i řešení. Dále jsem se ještě děti ptala, jaké záliby mají ony samy. Tím jsem poté aktivitu ukončila a děti si mohly jít hrát.

Reflexe:

Dnešní práce proběhla velmi lehce, protože se děti velmi snažily a úkol i rozhovor se jim zdál zajímavý. Očividně je vše bavilo, protože se mě po cvičení ptaly, kdy zase za nimi do mateřské školy zase přijdu.

Pouze jeden chlapec měl větší problémy s určováním správných odpovědí, jelikož se během mého předčítání vůbec nesoustředil a díval se raději po třídě. I přes upozornění, že by měl poslouchat, protože bude za chvíli doplňovat obrázky podle příběhu, se stále díval na děti kolem nás a poslechu čtení vůbec nevěnoval pozornost. Samozřejmě poté jen obrázky členů rodiny náhodně přiřadil k pokojům. Po dotazu, jak na to přišel, mi pouze odpověděl, že jsem to říkala. Chlapce jsem tedy poslala si hrát a dokončila jsem úkol

s dětmi, které cvičení bavilo a věnovaly se mu alespoň o trochu více než nepozorný chlapec.

Jelikož děti určovaly osoby k pokojům už během mého předčítání, poslední obrázek většinou jen rychle přiřadily k poslednímu volnému pokoji, který jsem ještě ani nestihla přečíst. Proto bych pro příště zvolila již jinou taktiku a to takovou, kdy by děti obrázky členů k pokojům přiřazovaly až po celém přečtení textu, aby si musely vzpomenout, co jsem dětem četla. Myslím si, že by to pro ně bylo trochu složitější, a více by musely zapojit paměť.

Text k této aktivitě jsem napsala sama. Děti text zaujal, snažila jsem se o intonaci hlasu a číst tak, aby čtení pro děti bylo zajímavé a udržely při něm svou pozornost. Pro příště bych zkusila text napsat tak, aby děti neměly možnost uhádnout dané pokoje tak rychle. Každopádně je tato aktivita bavila a rozhodně bych jej využila v další praxi.

V praxi bych obrázek rodinného domu zalaminovala a na pokoje umístila nálepky se suchým zipem. Rovněž by tyto nálepky byly na členech rodiny. Tak by bylo možné vše používat opakovaně, jelikož při dnešním výstupu děti papírové obrázky hodně pokrčily.

6.4 Den čtvrtý – Léto

Cíle	<ul style="list-style-type: none"> - rozvíjet porozumění textu - rozvíjet představivost - podporovat samostatné vyjadřování
Kompetence	<ul style="list-style-type: none"> - dítě dokáže dekodovat text na úrovni porozumění větám - dítě se soustředí na činnost a záměrně si zapamatuje - dítě dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům
Organizační forma	řízená činnost
Metody	popisování, vyprávění, rozhovor, práce s textem
Pomůcky a prostředky	text, obrázky kufrů, obrázky členů rodiny
Plánované aktivity	<ul style="list-style-type: none"> - předčítání textu učitelem - přiřazování osob ke správným kufrům - odpovídání na otázky učitele k přečtenému textu - společné povídání si o dovolené

Tabulka 4 – Den čtvrtý - Léto

Průběh aplikace:

Během této aktivity MŠ jsem pracovala celkem s 9 dětmi, z toho 6 chlapců a 3 dívky. Děti jsem si rozdělila na 3 skupiny po třech dětech. Pracovali jsme u stolečku ve třídě v rohu u knihovny. Ke stolečku děti chodily postupně po skupinkách. Před samotným čtením jsme si zopakovaly informace, které si děti mohly pamatovat z textu o rodinném domě (maminka ráda šije, dědeček si často čte). Poté jsem řekla, že se rodina, která bydlí v domě, o kterém jsme se bavily minule, chystá na dovolenou. Před tím, než odjedou, si ale všichni musí

zabalit svá zavazadla. Zeptala jsem se, co podle nich znamená zavazadlo. Některé děti nebyly schopné odpovědět, ale 3 chlapci řekli, že je to batoh, kufr atd.

Dětem jsem rozdala obrázky členů rodiny a kufrů, které v sobě měly různé obrázky (viz příloha P VIII) Obrázky zatím byly zatím na stole položeny obrázky dolů, takže děti neviděly, co v kufrech je. Začala jsem číst text, který byl zase o trochu delší, než předchozí texty a měla jsem k němu také připravených více otázek na zodpovězení (příloha P VII). Děti musely pozorně poslouchat. Po přečtení textu si děti otočily obrázky kufrů a obrázky členů rodiny. Dostaly chvíli na přemýšlení a poté přiřadily každého člena rodiny ke kufru, o kterém si myslely, že dané osobě patří.

Po přiřazení osob ke kufrům jsem se dětí zeptala, jak na to všechno přišly, protože v textu často nebylo doslova napsáno, co která osoba má ráda. Většina dětí mi dokázala říct například to, že na pokoj maminky přišly tak, že jsem v příběhu přečetla, že ráda maluje a to například i návrhy oblečení, šije a často se vžije do role švadlenky, takže když v pokoji viděly šicí stroj, věděly, že to asi bude maminčin pokoj.

Po aktivitě následovalo zodpovězení otázek, které jsou připojeny v příloze k textu. Nakonec jsem si s dětmi povídala o tom, kam rády cestují, jestli mají rády více hory nebo moře a proč. Aktivitu jsem tedy zakončila spontánním rozhovorem o tématu celé aktivity.

Reflexe:

I přes to, že jsem děti navštívila dva dny poté, co jsem s nimi dělala aktivitu „Rodinný dům“ si děti pamatovaly mnoho informací o rodině bydlící v domě. To mělo také návaznost na text, který jsem četla v tento den, a šlo vidět, že se dětem líbí, že příběh pokračuje a můžou se o něco trochu opřít. Přesto bych již aktivitu příště vymyslela tak, aby nebyla tolik podobná předchozí aktivitě, protože to významně ovlivnilo správně přiřazení kufrů k osobám. Děti totiž osoby přiřazovaly podle toho, co si o osobách pamatovaly z předchozího textu, a ne z toho, který jsem četla dnes.

Kladně hodnotím, že jsem v textu neměla pouze slova, která by děti mohly vidět na obrázku v pokojích domu, ale měla jsem věty napsané tak, aby z něj musely informaci vyvodit. To se povedlo a děti s tím neměly větší problémy.

I přes to, že děti hezky spolupracovaly, poslouchaly mě a ptaly se mě na otázky, se mezi nimi našel chlapec, který vůbec nevnímal, co čtu a raději se díval na zbytek dětí po třídě.

I přes to, že jsem se jej snažila namotivovat k poslechu se mi to nepovedlo a chlapec všechny postavy jen položil tam, kam se mu líbilo. Přestože jsem si u chlapce všimla těchto projevů i u předchozích návštěv, mrzelo mě, že jej čtení a práce nebavila a v praxi bych se tedy snažila s ním pracovat individuálně a například na téma, které je mu blízké.

6.5 Den pátý – Povolání

Cíle	<ul style="list-style-type: none"> - rozvíjet porozumění textu - rozvíjet kritické myšlení - rozvíjet slovní zásobu
Kompetence	<ul style="list-style-type: none"> - dítě soustředě naslouchá čtenému textu - dítě samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej - dítě dokáže nesprávná slova nahradit správnými
Organizační forma	řízená činnost
Metody	popisování, rozhovor, práce s textem
Pomůcky a prostředky	texty k předčítání, kartičky s obrázky povolání
Plánované aktivity	<ul style="list-style-type: none"> - předčítání textu - hledání slov, které se do textu nehodí - nahrazování „nesmyslů“ správnými slovy - vymýšlení vlastních „nesmyslů“

Tabulka 5 – Den pátý - Povolání

Průběh aplikace:

S dětmi jsem při této aktivitě seděla na koberci, protože zbytek dětí ze třídy si hrálo u stolečků a na čtení bychom neměli dostatečný klid. Pracovala jsem se skupinou šesti dětí, kterou dnes tvořili pouze chlapi. Děti jsem rozdělila na dvě skupiny po třech.

Dnešním úkolem dětí bylo v textech, které jsem předčítala, hledat slova nebo slovní spojení, které se do textu nehodily (příloha P IX). Tento text jsem do sady zařadila proto, že si děti vyzkoušely jiné přemýšlení nad textem než obvykle. Neslyšely tedy jen určitý příběh, ale spíše informace o různých lidech, které však byly „zmatené“ a nesmyslné. Rov-

něž aktivita neobsahovala obrázky. Pokud děti zjistily, co je špatně, nahradily chybu správnými slovy tak, aby už krátký text dával smysl. Každý krátký text vypovídal o jedné osobě s určitým povoláním. Texty jsem četla pomalu a děti mne ihned po přečtení celého odstavce o dané osobě říkaly, co je v textu špatně a zároveň bezprostředně poté navrhovaly vhodná slova, která by zaměnila za ta nesprávná.

Většina dětí měla tendenci mě opravovat již během čtení a nedokázala počkat až na chvíli, kdy měly možnost mi říct své názory a správná slova.

Po přečtení všech osmi krátkých textů jsem děti požádala, aby samy vymyslely nějaký krátký nesmysl. Děti využívaly pouze jednu větu a to například „Židle má šest nohou“. Většina nesmyslů byla velmi jednoduchá, ale všechny děti úkol splnily a dokázaly vymyslet určitou nepravdu.

Dále jsem se dětí zeptala, o čem všechny texty byly, co měly společné. Odpovědi mělo být, že jsou texty o povolání. Děti mi měly odpověď zašeptat do ucha, aby mohli nad odpovědí přemýšlet opravdu všichni. Na správnou odpověď přišly čtyři děti z šesti. Od zbylých dvou dětí jsem se dozvěděla, že texty byly o počasí a jedno z nich odpovědělo, že neví. S těmito dvěma dětmi jsem tedy zavedla diskuzi o tom, co jsme v textu slyšely, co dělal Čeněk a co pan doktor Tichý. Tímto rozhovorem jsem děti navedla ke správné odpovědi, takže ve výsledku mi zodpověděly správně všechny děti s tím, že jsem se dvě děti snažila ke správné odpovědi vhodnou cestou navést.

Od učitelky v MŠ jsem si půjčila kartičky s obrázky povolání a děti měly vybrat, o kterých povoláních v textech slyšely. Každý z chlapců si vybral alespoň jednu kartičku a poté měl říct, co v textu o povolání slyšel a jaký nesmysl byl k danému povolání špatně.

Reflexe:

Všimla jsem si, že pozornost dětí hodně kolísala, protože chlapci na sebe dělali navzájem obličeje a až příliš se smály nesmyslům v textech. Děti jsem se snažila usměrnit, avšak se mi to moc nedařilo. S tím se však u tohoto tématu dalo počítat. Jeden z chlapců během práce na cvičení dostal záchvat smíchu, poslala jsem jej se napít a vydýchat.

S dětmi se mi dnes tedy nepracovalo velmi dobře, ale i přes to jsme dokázaly aktivitu zdárně dokončit a vždy mi dokázaly správně odpovědět. Sama jsem přemýšlela nad tím, zda si díky smíchu děti více nezapamatují, co slyší, jelikož je text tím pádem pro ně něčím zajímavý a vnímají ho.

Při výběru z kartiček s obrázky povolání chlapcům trochu trvalo, než si vzpomněli, o čem všem jsem jim četla. Nakonec si ale všichni chlapci vybrali jednu kartičku, o které mi potom něco řekli. Měli však problém si vzpomenout, jaký nesmysl se u daného povolání vyskytl. I tak jsem ale byla ráda, že mi čtyři chlapci říkali to, co se v textu opravdu objevilo. Jeden chlapec si vymýšlel pouze to, co o povolání věděl, ale neobjevilo se to v přečteném textu. Díky kartičkám s povoláními si děti procvičily paměť a také si obohatily slovní zásobu.

Osobně jsem nepředpokládala, že se děti nebudou textům až natolik smát. Na jednu stranu mě potěšilo, že se jim krátké texty zdály vtipné, na druhou mě jejich smích znervózňoval a narušoval průběh celé aktivity. Proto bych příště byla na děti přísnější, což jsem si u této 5. návštěvy v MŠ ještě nedokázala dovolit i přes to, že mi to přihlížející učitelka radila.

6.6 Den šestý – Příroda

Cíle	<ul style="list-style-type: none"> - rozvíjet porozumění textu - rozvíjet kritické myšlení - podporovat samostatné vyjadřování - podporovat rozvoj fantazie
Kompetence	<ul style="list-style-type: none"> - dítě dokáže určit správnou odpověď - dítě soustředěně naslouchá čtenému text - dítě spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací
Organizační forma	řízená činnost
Metody	popisování, rozhovor, práce s textem
Pomůcky a prostředky	knihy, text s hádankami, obrázky pro děti
Plánované aktivity	<ul style="list-style-type: none"> - seznámení s knihami plných hádanek - předčítání hádanek - vybírání odpovědí na hádanky pomocí obrázků - rozhovor o hádankách (jaké hádanky děti znají)

Tabulka 6 – Den šestý - Příroda

Průběh aplikace:

Tento den jsem pracovala celkem s devíti dětmi, z toho 5 chlapců a 4 dívky. Děti byly rozděleny do tří skupin po třech členech. Seděli jsme u stolečku v rohu třídy u knihovny.

Plánem pro tuto aplikaci byla práce s hádankami, aby děti znovu zapojily přemýšlení nad textem a tedy využily i porozumění textu u těžších otázek (hádanek), na které existuje pouze jedna správná odpověď.

Do MŠ jsem s sebou donesla knihy s hádankami pro děti, které si děti mohly prolistovat. Zopakovali jsme si, co je v knize ilustrace, jelikož jich v knihách bylo mnoho. Dětem jsem přečetla dvě náhodné hádanky a děti mi měly říct, jestli jsem jim přečetla pohádku nebo hádanky. Všechny děti správně odpověděly, že jsem přečetla dvě hádanky, a na otázku, jak na to přišly, mi odpověděly, že v pohádce je většinou „něco o princezně“ a „dobru“, „je delší a jsou v nich strašidla“.

Po prolistování knížek jsem dětem rozdala obrázky, které si už samy před sebe otočily obrázky nahoru. Měla jsem na papíru připravených deset hádanek o přírodě (viz příloha P X). Dětem jsem vždy přečetla pomalu jednu hádanku a jejich úkolem bylo vybrat z obrázků správnou odpověď. Pokud jsem viděla, že děti déle přemýšlí, přečetla jsem hádanku znovu. Mezi obrázky však byly dva obrázky, které nebyly odpovědí k žádné z hádanek, aby děti poslední dvě hádanky jen „slepě“ neurčily.

Po uhádnutí všech hádanek jsem se dětí zeptala, co měly hádanky společné, o čem všechny byly. Často děti odpověděly, že byly o zvířátkách. Dále jsem děti požádala, aby mi samy řekly hádanky, které znají. Většina dětí řekla, že si žádnou hádanku nepamatují, ale vždy se našel odvážlivec, který mi alespoň jednu hádanku řekl.

K samotné aktivitě jsem vybrala mix hádanek, které osobně považuji za vhodné pro děti ve věku 5-7 let.

Reflexe:

Tato návštěva v MŠ byla příjemná a práce s dětmi byla bez jediného problému. Jelikož mají děti všeobecně rády hádanky, tak se jim dnešní aktivita líbila a všechny do jednoho se snažily najít správné odpovědi/obrázky na hádanky. Rády si také prolistovávaly knížkami, které jsem do mateřské školy donesla. V těch si hlavně prohlížely ilustrace a ukazovaly si je navzájem.

Co se týče samotné práce s hádankami, tak měly děti díky obrázkům práci trochu zjednodušenou. Měly v nich velkou nápovědu, protože po celé aktivitě jsem některým dětem ještě dala náhodné hádanky z knížek, a protože už před sebou neměly obrázky, dalo jim přemýš-

lení více zabrat. Proto bych pro příště volila variantu takovou, že bych dětem například dala polovinu hádanek s nápovědou v podobě obrázků a další polovinu by již hádaly bez této nápovědy, aby více zapojily přemýšlení.

Během průběhu aktivity jsem byla překvapena tím, jaké hádanky dětem dělaly problém, nebo spíše jim zabraly více času na přemýšlení, jelikož jsem si myslela, že jsou některé hádanky až příliš lehké a budou ihned vědět odpověď. Vždy však přišly na správnou odpověď a chybovost byla minimální. K tomu, aby se děti navzájem nedívaly, co vybírá dítě vedle nich, jsem použila větší knihy, které sloužily jako pomyslná zeď.

6.7 Den sedmý – Draci

Cíle	<ul style="list-style-type: none"> - rozvíjet přemýšlení nad textem - rozvíjet kritické myšlení - podporovat rozvoj představivosti
Kompetence	<ul style="list-style-type: none"> - dítě dokáže správně odpovědět na otázky - dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu - dítě dokáže vyjádřit svůj názor a obhájit si jej
Organizační forma	řízená činnost
Metody	rozhovor, popisování, práce s textem
Pomůcky a prostředky	text O zlém drakovi, záznamový arch s otázkami, pastelky, papíry
Plánované aktivity	<ul style="list-style-type: none"> - čtení textu učitelkou O zlém drakovi - odpovídání na otázky učitelky - vyluštění křížovky - malování – co si děti zapamatovaly z textu o drakovi

Tabulka 7 – Den sedmý - Draci

Průběh aplikace:

Při této aktivitě jsem měla práci rozvrženou pro šest chlapců, které jsem rozdělila do tří skupin po dvou členech. Seděli jsme u stolečku v rohu třídy poblíž knihovny s knížkami a časopisy.

Před samotným čtením textu jsem se s dětmi bavila o dvou typech draků – pohádkových a papírových (létacích). Zeptala jsem se dětí, ve kterém ročním období chodíme ven pouš-

tět papírové létací draky a jaké na to musí být počasí. Více jak polovina věděla, že musí foukat vítr, avšak roční období (podzim) věděli pouze dva chlapci.

Pokračovala jsem tím, že jsem dětem řekla, že si přečteme krátký příběh a poté budeme odpovídat na otázky (příloha P XI). Pokud odpovíme na otázky správně, každá správná odpověď nám odkryje písmenko do tajenky nedokončené věty. Vše jsem dětem ukazovala na papíru uprostřed stolečku, takže mohly vše pozorovat společně se mnou. Tento text jsem zvolila až na konec sady, jelikož je vcelku dlouhý, obsahuje mnoho otázek, ale žádné obrázky. Děti díky němu zjistily, že pokud textu porozumí, pamatují si, co v něm bylo a spojí tyto informace dohromady, mohou díky nim přijít na informaci další.

Přečetla jsem text, v průběhu jsem se ptala na otázky a také jsem se zkusila jedné ze skupin zeptat, jak si myslí, že příběh dopadne. Po přečtení příběhu jsem postupně četla otázky k textu, na které děti odpovídaly. Děti jsem se snažila v odpovídání prostřídat a vyvolávat, pokud někdo nevěděl, mohl pomoci další. Díky správným odpovědím děti vždy přišly na správnou tajenku a poté jsem se dětí naposledy zeptala na otázku, která se týkala vyluštěné tajenky.

Po vyluštění tajenky ještě děti měly namalovat cokoli, co si z příběhu zapamatovaly a poté mi měly říct, co a proč si vybraly ke kresbě.

Po čtení, luštění i malování jsem ještě děti poprosila, zda mají v knihovně nějakou knížku, kde bych si o nějakém drakovi mohla také něco přečíst. Dva chlapci mi donesly knížky s pohádkami, kde po prolistování opravdu byly pohádky o princeznách, které chtěl unést drak.

Reflexe:

Ze všech aktivit, které jsem doposud s dětmi měla možnost vyzkoušet, si myslím, že tato děti bavila nejvíce. Byly zvědavé, jaké slovo díky správným odpovědím dostaneme k dokončení věty. Také je bavilo téma příběhu, protože se podobal pohádkám, které děti mají samozřejmě velmi v oblibě.

Všimla jsem si, že při vyplňování tajenky se všechny děti více naklonily nad text a snažily se rozpoznávat písmenka z křížovky. Většinou uměly pouze písmena, která mají ve jméně, ale jeden z chlapců dokázal rozeznat všechna písmena z křížovky. Poté jsem se dozvěděla, že má sourozence ve druhé třídě na základní škole a s ním často písmena procvičuje.

Po vyluštění křížovky jsem děti ještě požádala, aby mi na papír namalovaly cokoli, co si z textu pamatují. Myslela jsem si, že všechny namalují draka, ale byla jsem na omylu. Mezi obrázky se objevovaly všechny hlavní postavy mimo draka (princezna, král, kouzelník). Jeden z chlapců namaloval dle jeho slov kuchaře, který se však v textu vůbec neobjevil. Zeptala jsem se dětí, jestli chtěly namalovat ještě něco jiného a tak jsem se dozvěděla, že všechny chtěly namalovat draka, ale neví jak. Díky tomu jsem však zjistila, že děti poslouchají a ví, které jiné postavy v textu byly a co se o nich v textu vyprávělo (pokládala jsem dětem k obrázkům otázky, abych zjistila, proč namalovaly právě danou postavu).

7 EVALUACE SADY AKTIVIT K TEXTŮM

K evaluaci sady jsem vybrala tři způsoby – evaluace z pohledu dětí, které se zúčastnily ověření sady v mateřské škole, dále pak evaluace z pohledu učitelky mateřské školy, která se rovněž vždy zúčastnila mé návštěvy MŠ a dohlížela nad mou prací s dětmi, a posledním způsobem je vlastní evaluace ověření sady aktivit.

Přihlízející učitelka mateřské školy sadu hodnotila dle kritérií, které jsem navrhla a požádala ji, aby se těmito kritérii při jejím hodnocení řídila. Hodnocení od učitelky jsem obdržela v písemné formě elektronickou cestou. Dané kritéria jsou následující:

- připravenost na jednotlivé výstupy,
- motivace dětí ke spolupráci,
- vhodnost výběru aktivit vzhledem k věku dětí,
- organizace jednotlivých výstupů,
- spolupráce dětí s učitelkou,
- splnění didaktických cílů,
- styl vyučování, hodnocení učitele.

7.1 Evaluace sady z pohledu dětí

Děti jsem se vždy po každém cvičení zeptala, jestli se jim práce se mnou líbila, co by změnily a co jim tam chybělo. Ne vždy jsem se dočkala odpovědí, které jsem potřebovala, ale i tak mohu říct, že děti aktivity bavily, těšily se na mé příchody a stali se z nás díky tomu kamarádi. Po všech návštěvách v MŠ mi děti řekly, že jsou rády, že se mnou tato cvičení dělaly, protože jak vím, půjdou brzy do školy, a tak aspoň trochu ví, co je ve škole čeká.

Rovněž jsem se dozvěděla, že děti o mých návštěvách říkají i rodičům doma. Povídají jim, že si společně vždy něco přečteme a pak mají třeba něco vyplnit nebo se jich ptám na různé otázky. To z pohledu dětí hodnotím kladně, protože děti rodičům neříkali, že je aktivity nebavily, ale právě naopak. Díky tomu dávají rodičům najevo i to, že je četba baví, a že by nebylo špatné, kdyby s nimi něco podobného dělaly rodiče i doma.

Jeden z chlapců, který měl se všemi cvičeními problém, mi již v průběhu řekl, že jej tato práce nebaví a chce raději dělat něco jiného. Na druhou stranu jsem si ale všimla, že jej bavilo rozeznávat písmenka při luštění tajenky.

7.2 Vlastní evaluace sady

Ohodnotit sama sebe je velmi těžké, avšak si myslím, že se mi sada aktivit k textům pro děti předškolního věku povedla. Inspirovala jsem se sice často knížkami a časopisy pro děti, ale vždy jsem přemýšlela nad tím, jak úkoly či texty pozměnit tak, aby rozvíjely porozumění textu. To jsem, doufám, alespoň ve většině případů splnila. Byla jsem ráda, že si děti se mnou mohou vyzkoušet něco nového, jelikož dle paní učitelky ve vybrané MŠ s dětmi nic podobného nedělají. Četbu knih využívají pouze před spaním, takže si s dětmi o přečteném ani nepovídají.

Co se již týká samotného docházení do MŠ ověření sady, chodila jsem na každou návštěvu mateřské školy připravená – měla jsem připravené texty a vytisknuté a nastříhané obrázky pro děti. Pastelky a další maličkosti jsem si půjčovala k aktivitám v mateřské škole.

Při samotných aktivitách se mnou děti spolupracovaly a již při první návštěvě jsem s nimi navázala velmi pozitivní vztah. Problém mi však dělalo zapamatování si jejich jmen, takže často vznikaly zmatené situace při „vyvolávání“ dle jmen. Jelikož byla celá sada zaměřena na děti předškolního věku, byly všechny aktivity vytvořeny tak, aby tento požadavek splňovaly.

Bohužel musím říct, že jsem při výstupech docela často zmatkovala, jelikož děti občas zavedly téma jinam a já se jim přizpůsobila a začala si s nimi povídat, takže soustředěnost na mou aktivitu šla bokem. To jsem si uvědomila již při druhé návštěvě a poté jsem se již snažila s dětmi vést pouze rozhovory, které se týkaly daného tématu nebo se jej alespoň okrajově dotýkaly.

Pokud bych teď mohla něco změnit, určitě bych se více zaměřila na delší texty, které by děti mohly dekodovat složitěji, každopádně si nejsem úplně jistá tím, zda by děti v této mateřské škole byly schopny se soustředit na delší texty. Přidala bych také možnost dramatizace příběhu, ale při návštěvách mateřské školy bych na dramatizaci stejně bohužel neměla dostatek prostoru ani klidu, jelikož ve třídě byly i děti mladšího věku.

Celkově svoji sadu aktivit k textům hodnotím kladně, každopádně jsem si vědoma chyb, kterých jsem se během ověřování těchto aktivit, dopustila. Doufám tedy, že jsem si z návštěv MŠ něco odnesla a posunulo mě to zase alespoň o kousek dále.

7.3 Evaluace učitelkou mateřské školy

Praktikantka měla za úkol vytvořit sadu aktivit k textům, která má podporovat rozvoj porozumění čteného textu. Sada je zaměřena na děti předškolního věku, tedy 5-7 let. Praktikantka naši mateřskou školu navštívila celkem 7x a pracovala většinou se stejnými dětmi. Její výstupy trvaly v průměru 30-50 minut. Hodnocení sady textů a práce praktikantky s dětmi jsou založeny na kritériích, které si zvolila samotná praktikantka, a já s nimi souhlasila.

Co se týče připravenosti na jednotlivé výstupy, tak mohu říci, že praktikantka měla vždy přichystané texty, obrázky, knihy a další pomůcky k práci a byla si vědoma, co s dětmi bude vždy dělat. Před každým výstupem mi praktikantka sdělila svůj plán výstupu a ukázala mi texty, se kterými pracovala. Nabídli jsme jí tisky textů i barevných obrázků u nás ve školce, ale odmítla, a vše si vždy přinesla sama.

Děti vhodně motivovala k plnění aktivit, dokázala s nimi již od první návštěvy vhodně komunikovat a brzy si získala přízeň všech zúčastněných dětí. Dokázala vytvořit atmosféru a podnětné prostředí vhodné ke všem aktivitám i přes to, že se většina výstupů musela konat u jednoho stolu.

Každá aktivita byla podle mého názoru vhodně vybrána pro děti předškolního věku. Děti rozuměly požadavkům praktikantky, aktivně se zapojovaly a aktivity je vždy bavily.

Co se týče organizace jednotlivých výstupů, tak jsem si všimla, že byla praktikantka občas trochu zmatená tím, co děti dělají, jelikož si představovala práci trochu jinak. To se podle mě však nikdy nedá zcela naplánovat, jelikož naše děti jsou vcelku nevyzpytatelné. Avšak i přes malé organizační problémy děti s praktikantkou vždy spolupracovaly tak, že dokázaly dokončit připravenou aktivitu.

Myslím si, že praktikantka splnila také didaktické cíle všech aktivit, ale všimla jsem si, že si dvě aktivity byly hodně podobné, takže si děti pamatovaly informace z předchozí návštěvy a moc tedy aktivita nebyla spojena s porozuměním textu.

Styl vyučování má praktikantka dobrý a promyšlený, dokáže většinou reagovat na otázky dětí a z mého pohledu má velmi přátelský vztah k dětem, jelikož s nimi dokáže navázat přátelská pouta. Zároveň však u většiny dětí měla přirozený respekt.

Ke každému výstupu jsem praktikantce ještě vždy řekla plusy, mínusy a doporučení z mého pohledu, které si již sama zapisovala do poznámek. O to mě sama také požádala a já jí jednotlivá vyjádření vždy ráda poskytla.

Bohužel shledávám mínus v tom, že praktikantka neměla k výstupům připraveny také nějaké pohybové aktivity. Upřímně si myslím, že by to děti ocenily a na její návštěvy by se možná těšily ještě o trochu více.

Naopak plus vidím v tom, že praktikantka připravovala děti také na vstup či zápis do základní školy, jelikož některé aktivity jsou vhodné k použití k zápisu. Co se týče samotných aktivit, tak se mi nejvíce líbila aktivita s hledáním nesmyslů, luštění tajenky, která se týkala přečteného textu a také aktivita druhé návštěvy, kdy děti musely vybrat jeden správný obrázek ze tří, který patřil ke krátkému textu.

Praktikantka vždy respektovala mé rady z praxe a zároveň mi dokázala odpovědět na otázky, které jsem jí sama pokládala. Moc se mi líbilo, že se snažila si z mých rad vždy něco vzít a mé rady se mnou vždy pár minut diskutovala.

Tímto bych také chtěla slečně Peluňkové poděkovat za její milé návštěvy v naší mateřské škole, za to, že si s ní děti mohly vyzkoušet něco nového a rovněž za to, že nám poskytla své aktivity pro naši budoucí práci s dětmi předškolního věku.

Studentce přeji mnoho štěstí a doufám, že se brzy zařadí mezi učitelky v mateřských školách.

7.4 Souhrnná tabulka evaluace – srovnávací (plusy a mínusy)

Kritérium hodnocení	Evaluační učitelky mateřské školy	Vlastní evaluace	Doporučení pro praxi
Připravenost na jednotlivé výstupy	+ vlastní texty a pomůcky	+ vlastní texty a pomůcky - pouze papírová forma obrázků	Obrázky a jiné pomůcky zalaminovat k dalšímu použití.
Motivace dětí ke spolupráci	+ vhodná motivace + vytvoření přátelské atmosféry	+ spontánní rozhovor - nedotazování dětí o čem by text mohl být	Začínat aktivitu spontánním rozhovorem o tématu textu. Ptát se dětí „o čem bude tento text“.
Vhodnost výběru aktivit vzhledem k věku dětí	+ vhodný výběr + zajímavé a zábavné aktivity - žádné pohybové aktivity	+ vhodné pro předškolní věk - krátké texty	Zaměřit se na delší texty. Přidat více otázek k textům.
Organizace jednotlivých výstupů	+ postup dle plánu - občasná nervozita z nepředvídatelného chování dětí	+ dodržení časových parametrů - nervozita - útek od tématu - minimální návaznost aktivit na předchozí aktivity	Nepodléhat nervozitě, držet se plánu aktivity.
Spolupráce dětí s učitelkou	- nedotázání o pomoc při úklidu pomůcek a textů	+ zapojení všech dětí do všech aktivit	Poprosit děti o pomoc při úklidu.
Splnění didaktických cílů	+ splněno	+ splněno	Při činnostech se držet daných cílů dle učitele.
Styl vyučování, hodnocení učitele	+ vhodná komunikace	+ kamarádké vztahy s dětmi občasný útek od tématu	Nezmatkovat a neutíkat k rozhovorům s dětmi o jiných tématech.

Tabulka 8 – Srovnávací tabulka evaluace

7.5 Doporučení pro praxi

Rozvíjet porozumění textu doporučuji hlavně u dětí předškolního věku (5-7 let), jelikož tyto děti se již připravují na vstup do základní školy, a naučit se porozumět textu jim ve vzdělání může velmi pomoci. Četba a následné porozumění textu by měli být součástí didaktické činnosti, takže četba před spaním v tomto případě nestačí.

Každá aktivita by měla začít vhodnou motivací a vytvořením příjemné atmosféry pro práci - například spontánním rozhovorem o tématu textu, který s dětmi budeme probírat. Doporučila bych plánovat aktivity tak, aby děti bavily a byly pro ně zajímavé. Zde může pedagog využít informace, které o dětech během praxe nabil – tedy najít či vytvořit texty o tom, co mají děti v jeho třídě rády (roboti, vesmír atd.). Vhodné je také vytvářet aktivity, které budou mít společné téma nebo na sebe budou volně navazovat.

Bohužel pro učitele v mateřských školách RVP PV neuvádí, jak u dětí předčtenářskou gramotnost ani porozumění textu rozvíjet, a tak by si každá učitelka nebo učitel v mateřské škole měli něco o tomto tématu přečíst.

Dále doporučuji pracovat pouze s menší skupinou dětí v jednu chvíli, protože se pedagog může všem dětem věnovat stejným dílem a odpovídat jim na jejich otázky. Pedagog by neměl podlehnout tlaku dětí, které se často snaží změnit téma během činnosti. Měl by si určit vlastní pravidla a mít u dětí přirozenou autoritu. Během aktivity by se pedagog měl držet svých cílů a postupovat podle plánu, který si připravil.

Každá aktivita by měla trvat 30-45 minut, aby děti dokázaly udržet pozornost. Obrázky či jiné pomůcky by měly být zalaminovány, protože se s nimi dětem lépe manipuluje a také je může pedagog díky laminaci opětovně použít.

Co rozhodně doporučuji, je mít v každé třídě v mateřské škole knihovnu, ze které si děti mohou kdykoli a cokoli vybrat a zapůjčit. Myslím si totiž, že děti díky těmto knihovnám mohou být do budoucna více motivovány k četbě knih, což je, dle mého názoru, u dětí v dnešní moderní době vítané.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zabývala rozvojem porozumění textu dítětem předškolního věku. V mateřských školách bohužel učitelky s dětmi porozumění textu moc nerozvíjí, jelikož často texty, jako jsou například pohádky nebo krátké články pro děti, učitelky jen přečtou a dále se textu nevěnují.

Proto se teoretická část této bakalářské práce zaměřila především na teoretické objasnění porozumění textu dětmi předškolního věku. Zde najdeme kapitoly, které jdou více do hloubky problematiky a objasňují linie, úrovně, procesy a roviny porozumění textu. Jelikož existuje mnoho faktorů, které porozumění textu ovlivňují, věnuje se jí také jedna kapitola v této práci

Mimo kapitoly, které se zabývají přímo porozuměním textu, zde najdeme také kapitolu o rozvoji celkové předčtenářské gramotnosti u dětí předškolního věku a možnosti práce s textem, které se nám v mateřské škole nabízejí.

V praktické části bakalářské práce je představena sada aktivit k textům, která slouží k rozvoji porozumění textu dětmi předškolního věku, a která byla realizována a ověřena ve vybrané mateřské škole ve Zlínském kraji. Všechny aktivity v sadě jsou navrženy tak, aby je děti ve věku 5-7 let dokázaly „zvládnout“. Sadu aktivit tedy mohou využívat pedagogové, kteří děti v tomto věku učí, a chtějí děti rozvíjet v další oblasti, která těmto dětem jistě pomůže i v budoucím životě.

V závěru praktické části je sada evaluována přihlížející učitelkou vybrané mateřské školy a rovněž z pohledu autorky této bakalářské práce. Obě evaluace jsou porovnány v přehledné tabulce, z níž vychází doporučení pro praxi.

Doufám, že i přes chyby, kterých jsem se v práci dopustila, bude představená sada aktivit využita učitelkami mateřských škol alespoň jako inspirace pro další práci s texty s dětmi předškolního věku. Je totiž potřeba porozumění textu rozvíjet již v raném věku, aby budoucí generace mohla využívat výhody, které dobré porozumění textu přináší.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Altmanová, J., Faltýn, J. & Nemčíková, K. (2010). *Gramotnosti ve vzdělávání: příručka pro učitele*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický.
- [2] Bacus-Lindroth, A. (2004). *Vaše dítě ve věku od 3 do 6 let*. Praha: Portál.
- [3] Doležalová, J. (2014). *Čtenářská gramotnost: (Práce s textovými informacemi napříč kurikulem)*. Hradec Králové: Gaudeamus.
- [4] Fasnerová, M. (2018). *Prvopočáteční čtení a psaní*. Praha: Grada.
- [5] Fontana, D. (2003). *Psychologie ve školní praxi: příručka pro učitele*. Praha: Portál.
- [6] Gavora, P. et al. (2012). *Ako rozvíjať porozumenie textu u žiaka*. Nitra: Enigma.
- [7] Gavora, P., & Zápotočná, O. (2003). *Gramotnosť: vývin a možnosti jej didaktického usmerňovania*. Bratislava: Vydavateľstvo UK.
- [8] Gebhartová, V. (2011). *Jak a co číst dětem v MŠ: komentovaný výběr literárních textů na základě RVP PV*. Praha: Portál.
- [9] Grecmanová, H., Urbanovská E. & Novotný, P. (2000). *Podporujeme aktivní myšlení a samostatné učení žáků*. Olomouc: Hanex.
- [10] Košťálová, H. (2017). *Čtenářské kontinuum*. Praha: Pomáháme školám k úspěchu.
- [11] Kutálková, D. (2005). *Vývoj dětské řeči krok za krokem*. Praha: Grada.
- [12] Lepilová, K. (2014). *Cesty ke čtenářství: vyprávějte si s námi!*. Brno: Edika.
- [13] Metelková Svobodová, R. (2013). *Formování čtenářské gramotnosti v prostředí školy se zaměřením na žáky mladšího školního věku*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě.
- [14] Nováková I. (2014). *Víš, co čteš?: luštění s nácvikem pozorného čtení*. Praha: Portál.
- [15] Petruš-Kicková, P. (2017). Čtenářská pregramotnost v předškolním věku. *Učitelské noviny: týdeník pro učitele a přátele školy*, 120(10), 22.
- [16] Pospíšilová, Z. (2014). *Hádáš, hádám, hádáme*. Praha: Portál.
- [17] Průcha, J., Walterová, E. & Mareš, J. (2013). *Pedagogický slovník*. Praha: Portál.

- [18] Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (2018. Praha: MŠMT. Retrieved from <http://www.msmt.cz/file/45304/>
- [19] Selmi, A. M., Gallagher, R. J. & Mora-Flores, E. R. (2015). *Early childhood curriculum for all learners: integrating play and literacy activities*. Los Angeles: SAGE.
- [20] Švrčková, M. (2011). *Kvalita počáteční čtenářské gramotnosti: výzkumná analýza a popis soudobého stavu*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta.
- [21] Tomášková, I. (2015). *Rozvíjíme předčtenářskou gramotnost v mateřské škole*. Praha: Portál.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

MŠ   Mateřská škola

RVP PV   Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

PS   PlayStation – herní konzole

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1- Den první – Moře.....	29
Tabulka 2 – Den druhý – Náš svět	33
Tabulka 3 – Den třetí - Domov.....	36
Tabulka 4 – Den čtvrtý - Léto	39
Tabulka 5 – Den pátý - Povolání.....	42
Tabulka 6 – Den šestý - Příroda	45
Tabulka 7 – Den sedmý - Draci.....	48
Tabulka 8 – Srovnávací tabulka evaluace	55

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha P I: Moře – text k aktivitě 1. část
- Příloha P II: Moře – text k aktivitě 2. část
- Příloha P III: Náš svět – text k aktivitě 1. část
- Příloha P IV: Náš svět – text k aktivitě 2. část
- Příloha P V: Domov - obrázek
- Příloha P VI: Domov – text k aktivitě
- Příloha P VII: Léto – text k aktivitě
- Příloha P VIII: Léto – obrázky k aktivitě
- Příloha P IX: Povolání – text k aktivitě
- Příloha P X: Příroda (hádanky) – text k aktivitě
- Příloha XI: Draci – text k aktivitě, otázky

Jaké je moře?

VÍŠ, JAKÉ JE MOŘE? MOKRÉ! TO SE VÍ ALE VÍŠ,

JAK CHUTNÁ? . JE KYSELÉ JAKO ?

JE SLADKÉ JAKO ? KDEPAK, JE SLANÉ!

MOŘE JE JAKO VELIKÉ PLNÉ .

ALE ŽIJE TADY I TVOR PICHLAVÝ JAKO .

JE TO . PLUJÍ TU TVOROVÉ CELÍ ZE ŽELÉ

JAKO . TO JSOU . MÍSTO

A A KVETOU NA MOŘSKÉM DNĚ

A A . MÍSTO A TU

ROSTE . V MOŘI MŮŽEŠ POTKAT TVORA

PLACATÉHO JAKO – TO JE .

MALOVANÉ ČTENÍ

NEBO TVORA CHYTRÉHO JAKO INŽENÝR –

. TVORA VĚTŠÍHO NEŽ

TÍM JE

. ŽIJE TU I TVOR

DRAVĚJŠÍ NEŽ

I POZOR, TO JE

I A DOKONCE I MALÝ

POSKAKUJE

POD

I PŘECE

I NEŽ SE K MOŘI

VYPRAVIŠ, MŮŽEŠ SI JEJ POSLECHNOUT. JAK?

V NĚKTERÉ

JE SCHOVANÁ PÍSEŇ, KTEROU

MOŘE ZPÍVÁ SVÝMI

STAČÍ SI

PŘILOŽIT

K

A POSLOUCHAT.

PŘÍLOHA P III: NÁŠ SVĚT – TEXT K AKTIVITĚ 1. ČÁST

Tuhle hru mám ráda.
Hrajeme ji s mamkou.
Utíkám rychle do domečku
a házím šestky.

Máme ji doma a musíme si
dát pozor, abychom se
nеспálili. Ale zase nám
krásně vyžehlí trička.

Děti postavily komín
z kostek. Zbyla jedna
modrá a tu položily
vpravo od té velké stavby.

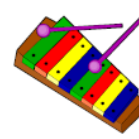
Až půjdu na pláž, nechám
ho radši doma. V písku by
stejně asi nejezdil.

Abych mohl zahrát,
potřebuji nejen nástroj se
strunami, ale ještě smyčec.
Jsem houslista.

ŤUKY-ŤUK, DVĚ PALIČKY
BUBNUJÍ DO
BAREVNÝCH KLÁVES.
CO TO JE?

PŘÍLOHA P IV: NÁŠ SVĚT – TEXT K ATIVITĚ 2. ČÁST

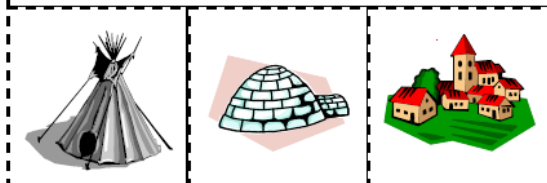
JSOU DVĚ A ZA NIMI
JEŠTĚ JEDNA MENŠÍ.
NAD NIMI SVÍTÍ SLUNCE.

Až pojeděš na výlet,
nezapomeň ho doma!
Uvnitř pak najdeš svačinu
nebo pití. A to se hodí. :)

Tak tady bych chtěl někdy
přespat! Zachumlal bych
se do kůží a cítil bych se
jako indián.

Stojí na trávě a má komín.
Chaloupka, kterou máš
vybrat, je celá z perníku.

Co dneska dávají?
Pohádku. O čem? O tom
veselém žlutém zajíčkovi.
Budeš se dívat?

Umím létat a jsem po-
hádková postava. Straším
na hradech a zámcích.
A létám potichu.

PŘÍLOHA P V: DOMOV - OBRÁZEK

PŘÍLOHA P VI: DOMOV – TEXT K AKTIVITĚ

Kdo bydlí v našem domě?

Jmenuji se Alenka a bydlím ve velkém domě společně s mou velkou rodinou – maminkou, tatínkem, bráškou Tomem, babičkou a dědečkem a ještě s pejskem Benem.

Máme opravdu veliký dům. Každý tady má svůj koutek nebo pokoj, který má rád a kde pobývá nejčastěji. Například v pokoji, kde je klid může odpočívat náš děda, protože velmi rád čte a to i po nocích, takže si ke čtení může rozsvítit velkou lampu u křesla. (Z knihovny, kterou má hned po ruce vedle křesla, si může kdykoli vybrat jinou knížku, na kterou má zrovna děda náladu.)

Babička, ta zase celý život hrála na hudební nástroje a tak jí táta dal do jednoho z pokojů velký hudební nástroj. Tam babička tráví hrou na klavír většinu času, a pokud už se jí nechce hrát, může si odpočinout na pohodlné pohovce.

Kdybyste tak viděli naši maminku. Ta se tuze ráda obléká do hezkých šatů. Ráda maluje a tak občas namaluje i krásné šat, a tak ve volném čase šije i své vlastní. Má v domě pokoj, ve kterém se může svému koníčku věnovat na sto procent. Uhádneš, kde by mohla maminka zrovna být? K tomu, aby maminka ušila šaty, potřebuje šicí stroj a také figurínu, na které šaty potom může vyzkoušet.

To tatínek, ten si zase raději pospí. Spává v pokoji na velké manželské posteli. Dokonce jsme ho přistihli, jak se ve spánku tulí k plyšovému medvídkovi. Jednou ho probudila rána, protože spadl jeden z obrázků, který byl pověšený nad postelí.

To já s bráškou máme ten největší pokoj. Já si většinou hraji s hračkami a bráška Tom má rád jízdu na koníkovi. Když nám maminka čte pohádku na dobrou noc, může si u nás v pokoji sednout na pohodlné křeslo. Víš, který pokoj je náš?

A co pejsek Ben? Ten většinou myslí jen na jídlo a tak nejčastěji spává na teplém místě u kamen, kam mu občas hodíme něco dobrého k snědku, protože v této místnosti s kamny, maminka s babičkou často vaří.

Tak už víš, kde v domě najdeš moji rodinu? Ukaž, jak si podle mého vyprávění určil, kam kdo patří.

PŘÍLOHA P VII: LÉTO – TEXT K ATIVITĚ

Jedeme na dovolenou

Jsou prázdniny, je teplo, slunce svítí a opaluje. A tak nás rodiče překvapili novinkou, že pojedeme na dovolenou! Babička s dědou zůstanou doma, aby hlídali náš dům. Ale já si myslím, že jen chtějí odpočívat na zahrádce. Před tím, než se vydáme na cestu, si ale musíme zabalit zavazadla.

Táta si sbalil spoustu věcí na potápění. Rád pod vodou sleduje rybičky, mořské ježky, hvězdice, ale také korály a sasanky. Protože nám táta vždy vymýšlí výlety, vybavil se na dovolenou věcmi, které nám pomůžou, kdybychom se ztratili. (*kompas, mapa, baterka*)

Maminka, ta se zase špatně opaluje, a tak si sbalila hlavně pokrývku hlavy, ale také spoustu kosmetiky, kterou by případnému spálení od sluníčka mohla pomoci. Mezi touto kosmetikou ale najdeme i její zálibu v šití – vzala si s sebou spoustu věcí k tomu, aby mohla využít volný čas k jejímu oblíbenému koníčku. Protože maminka myslí na vše, sbalila si do kufru i věc, která nás ochrání před deštěm. Počasí má být sice slunečné, ale člověk nikdy neví. Jak už asi víte, maminka se ráda líbí. A tak si prý na dovolené nalakuje nehty!!

Já jsem si do kufříku sbalila vše potřebné, abych si mohla ve volné chvíli malovat. Vše potřebné k tomu, aby moje výtvořky byly co nejvíce barevné a také něco, co si můžu dát na sebe, abych si nezapatlala své oblečení. A protože ráda hraju hry, přibalila jsem do svého zavazadla něco, čím se můžeme po večeři zabavit i se zbytkem mé rodiny. (*Twister, Člověče nezlob se*). A protože mi maminka řekla, že si můžu hrát i na pláži s pískem, vzala jsem si s sebou svoje hračky, které si nosím na pískoviště (*kyblíček, lopatka atd*).

Bráška Tom, ten si zase na dovolené rád odpočine u dobré literatury. Rád se vžije do příběhů, které si spisovatelé na papírech buď vymyslí, nebo jsou někdy i skutečné. Potom nám u večeře vždy vykládá, co se zase nového dozvěděl. A jelikož bráška pořád roste, jí teď za dva - hodně sladkostí a jiných pamlsků. A protože bez kamarádů nevydrží ani minutu, zabalil si do kufru i malý přístroj, který mu maminka pořád zakazuje.

Pro pejska Bena jsme taky sbalili kufřík. V něm měl hlavně něco k snědku, protože je to velký nenasyta. Musí ale také dodržovat pitný režim, takže jsme při balení jeho kufříku mysleli i na to, aby po cestě neměl žízeň. A protože má plno energie, museli jsme do kufru zabalit i něco, co ho po cestě zabaví.

Všichni jsme si ale taky museli ráno a večer čistit zoubky a vzít si na sebe věci do vody.
A tak jsme si všichni do kufrů daly i pár stejných věcí.

Nezapomněli jsme na něco?

Otázky:

Jaké je roční období: léto

Jela s rodinou babička s dědou? Ne

Jela rodina k moři nebo do hor: k moři

Měl táta ve svém kufříku šnorchl? Ano

Víš co je zavazadlo? kufřík, cestovní taška, batoh

Víš, co je literaturka a pokrývka hlavy?

Co znamená „jí za dva“?

PŘÍLOHA P VIII: LÉTO – OBRÁZKY K AKTIVITĚ

PŘÍLOHA P IX: POVOLÁNÍ – TEXT K ATIVITĚ

Čeněk je hasič. Když na své koloběžce přijede k požáru, rychle rozbalí hadici a začne do ohně stříkat mléko. Požár za pár minut zlikviduje a už uhání k dopravní nehodě, kde s nasazením života vytahuje z auta porouchané součástky. Když má hotovo, chodí do posilovny, aby se nadýchal čerstvého vzduchu.

Pan doktor Tichý má svou práci moc rád. Když ráno přijde do ordinace, zapne si televizi s pohádkami a začne ordinovat. Nemocným dětem předepisuje žvýkačky a Coca-colu. Změří také teplotu holicím strojkem. Po obědě nastartuje motorovou pilu a jede se podívat na pacienty do jejich domovů.

Švadlenka Julie už od rána pilně pracuje. V ruce drží jehličí a snaží se do něj navléci špagetu. Dnes šije rytířské brnění pro sousedku, která v něm půjde na ples. Až bude brnění hotové, musí ho Julie ještě pečlivě vyžehlit vrtačkou.

Jana pracuje jako pošťačka. Roznáší do schránek svačiny a pastelky. Aby toho za den stihla co nejvíc, jezdí po městě na bruslích a troubí na všechny své kamarády. Když má vše rozdáno, jede na poštu a tam musí všem miminkům rozdat výplaty. Na svačinách taky musí zkontrolovat správné adresy, aby na druhý den věděla, kam s nimi musí zajít.

Pan Novotný je zedník. Když staví zeď, slepuje cihly marmeládou. Pokud pracuje na stavbě, musí mít na hlavě mašli, aby se mu nic nestalo. Své nářadí nosí ve velkém květináči

Jarmila je uklízečka ve škole. Nejprve zamete smetí ze země knížkou a pak vytře kapesníkem. Také musí ve třídách utřít prach. Když je teplo, poseká venku zahradu troubou.

Kuchař Jirka dnes vaří velikou večeři pro celý hotel. Uvaří omáčku s plyšáky a čokoládovou polévku, kterou musí stále míchat hřebenem. Na sobě má krásné bílé oblečení a na hlavě policejní čepici. Vaří v ložnici a všude jsou hlavně hrnce a ingredience na vaření. Když má vše uvařeno, naservíruje jídlo na polštáře a servírka jej odnese hostům.

Milan je malíř. Na sobě má svatební šaty, aby si nezamazal oblečení. Na velké bílé plátno maluje brčkem a vodovými laky na nehty. Své obrazy vystavuje v galeriích. Většinou si je tam jede pověsit sám. Použije hřebíky a fén a už může výstava začít.

O čem jsou texty? povolání

Vymysli také nějaký nesmysl.

Zdroj inspirace: detskestranky.cz

PŘÍLOHA P X: PŘÍRODA (HÁDANKY) – TEXT K AKTIVITĚ

Smrček, dub a borovice,
roste nás však mnohem více.
Lístek, šiška, jehličí,
ne, ve mně se nekřičí.
Hříbek, houba, kapradí,
kdo to neví, nevadí. --- **les**

Lehká jako peříčko,
nemá ráda teplíčko.
Tančí něžně, snad i lehce,
roztát v kapku vody nechce.
Potká-li své sestřičky,
svět je bílý celičký. --- **vločka**

Čtyři růžky, žádné nožky, chaloupkou to
hýbe. Co je to? --- **hlemýžď**

Bydlím v malém jablíčku,
prokousám se chodbičkou.
Lezu, lezu, nechodím,
návštěvy si nevodím.
Hubený jak tkanička,
stačí malá světnička. --- **červík**

Nařikají hospodyňky,
když mě zlobí mandelinky.
Nařiká i hospodář,
když mě málo okopáš.
Nařikají kuchaři,
když se málo povaří. --- **brambory**

Smrček, dub a borovice,
roste nás však mnohem více.
Lístek, šiška, jehličí,
ne, ve mně se nekřičí.
Hříbek, houba, kapradí,
kdo to neví, nevadí. --- **les**

Na břišku mám velkou kapsu,
své děti v ní nosívám.
Když spěchám, tak hopsám,
k tomu silné nohy mám. --- **kohout**

Ve stodole něco píská, co by to tak mohlo
být?
Když Tě vidí, rychle běží, do sena se musí
skrýt. Trochu zrní, kousek sýra, tím ji
můžeš pohostit.
Když je ve zdi malá díra, nemůžeš ji
zastavit. --- **myška**

Kdo to ráno první vstává? Kdo nám říká, už
je čas?
Na plotě se načechrává, volá, Vstávat!
Vítám Vás!
Kdo nás vítá, každé ráno? Oznamuje nový
den?
Ještě máme rozestláno, už musíme z peřin
ven. --- **kohout**

Posečená znovu roste
a tak pořád, třeba po sté.
Stoupneš na ni, přece stává.
Má ji ráda kráva.
A též srnka, zajíci,
koza, kůň a králíci. --- **tráva**

Přišel k nám panáček,
měl hnědý fráček.
Když jsme ho svlékali,
všichni jsme plakali. --- **cibule**

PŘÍLOHA P XI: DRACI – TEXT K AKTIVITĚ, OTÁZKY

Žil, byl jeden král a ten měl dceru. Krásnou a štědrou Jasněнку. Princezna milovala lidi a zvířata. Všichni ji měli rádi.

Jednoho dne se ale stalo něco strašného. Kousek od hradu se usadil pětihlavý drak s šesti nohama a dvěma ocasy. A chtěl princeznu k obědu. Jinak zničí zemi a sní vše živé.

„Jasněнка je ale příliš hubena. Pořádně ji vykrmte.“, přikázal zlý netvor. Král byl velmi smutný: „Poručím vojsku, aby draka stihla smrt!“.

„Drak je silný. Určitě někomu ublíží“, nesouhlasila princezna. „Nechci, aby kvůli mně umírali lidé.“

„Povolám tedy kováře. Z celé země. Vyrobí silný řetěz a až drak usne, přikovají ho ke skále.“, přemýšlel nešťastný král.

„Nechci mu brát svobodu. Nemám ráda uvázaná zvířata. Zajdu za kouzelníkem, co bydlí v našem lese. Třeba nám poradí.“, rozhodla princezna.

„Máš laskavé srdce Kdo to kdy slyšel? Nepřeješ nic zlého ani svému nepříteli. Proto ti pomohu.“, podivil se kouzelník. A pak pronesl zaříkadlo:

„ČÁRY MÁRY, PĚTI DRAKUS, UDĚLÁME VELKÝ POKUS!! AŽ TY DRAČÍ HRŮZY, Z PAPIRU JSOU BRZY!!!“

A z pětihlavého draka bylo rázem pět papírových draků. Léтали si vesele po obloze a nikomu neubližovali. K jídlu jim totiž stačil jen vítr.

Draci se velmi líbili dětem. Každý podzim, když bylo dostatek větrné stravy, vyráběly drakům nové a nové kamarády.

Zdroj inspirace: Nováková, 2014

JASNĚNKA BYLA	HODNÁ	P
	PYŠNÁ	Z
	CHUDÁ	U
DRAK CHTĚL JASNĚNKU	ZA ŽENU	Ž
	SEŽRAT	O
	UNĚST	A
KRÁL CHTĚL, ABY VOJÁCI DRAKA	NAKRMILI	I
	VYHNALI	J
	ZABILI	CH
KRÁL CHTĚL POVOLAT	KUCHAŘE	É
	ŠAŠKY	M
	KOVÁŘE	U
JASNĚNKA PŘÁLA NEPŘÍTELI	SMRT	O
	DOBRO	T
	VĚZENÍ	S
JASNĚNCE POMOHL	ODVÁŽNÝ RYTÍŘ	D
	HONZA	K
	KOUZELNÍK	N
DRAK	ZAHYNUL	O
	<u>SE PROMĚNIL</u>	Á
	USNUL	J
PAPÍROVÍ DRACI JEDLI	VÍTR	M
	BONBONY	P
	ZELENINU	R
DĚTI DRAKŮM VYRÁBĚLY	HRAČKY	L
	KAMARÁDY	E
	KŘÍDLA	M

DOPLNĚNÍ TAJENKY:

DNES FOUKÁ POŘÁDNÝ
VÍTR. TO SI
POCHUTNÁME.